

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΕΓΚΡΙΘΕΝ

ΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΔΟΤΑΙ: Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",—ΣΤΑΔΙΟΥ 50
1929

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
 ΤΗΣ
 ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ
 ΜΑΛΙΣΤΑ ΔΕ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΕΓΚΡΙΘΕΝ

ΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
 ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 Ε ΔΟΤΑΙ: Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
 ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ.—ΣΤΑΔΙΟΥ 50
 1929

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παρά πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τὸ πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων συντακτικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ αὐτὰ τὰ κυριώτατα τῆς ἀττικῆς συντάξεως, ταῦτα δὲ νὰ διδάσκονται ἐν αὐτῷ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς καὶ νὰ στηρίζονται ἐπὶ παραδειγμάτων ὀλίγων καὶ ἐκλεκτῶν. Ἀληθῶς ἡ συσσώρευσις μερικοτήτων καὶ σπανιωτέρων συντάξεων εἶνε ἀντιπαιδαγωγικὸν καὶ ἐπιβλαβές πῶς τοῖς παισίν, οἵτινες εἶνε ἔτι ἄπειροι τῆς εὐκινήσιας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης· διότι συνταράττει τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ κωλύει νὰ κατανοήσωσιν ἀκριβῶς καὶ αὐτὰ τὰ γενικὰ καὶ συνήθη· ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔλλειψις σαφηνείας καὶ ἀκριβείας καὶ ἡ παράθεσις παραδειγμάτων μὴ προσφυῶν καθιστᾷ δύκολον τὴν ἀκριβῆ κατάληψιν τῶν διδασκομένων. Τοῦναντίον δὲ, ὅταν ὁ παῖς διὰ σαφῶν καὶ ἀκριβῶν κανόνων, στηριζομένων ἐπὶ καταλλήλων παραδειγμάτων διδασθῆ τὰ συνήθη τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως, δύναται ἔπειτα καὶ περὶ τῶν σπανιωτέρων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου χειραγωγούμενος ἢ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀσφαλῶς νὰ κρίνῃ.

Εἰς ταῦτα ἀποβλέψας ἀπεφάσισα νὰ παρασκευάσω καὶ ἐκδώσω τὸ συντακτικὸν τοῦτο πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλλη-

νικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀνωτέρων παρθεναγωγείων· Ἐν τῇ συντάξει αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐφρόντισα, ὅπως αὐτὰ τὰ κύρια καὶ γενικά τῆς ἀπτικῆς συντάξεως ἐν αὐτῷ περιλάβω, σαφεῖς δὲ καὶ ἀκριβεῖς τοὺς κανόνas κατασκευάσω, εὐμνημόνευτα δὲ καὶ διδακτικὰ διὰ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον παραδείγματα παραθέσω.

Μακρότερον λόγον ποιῶμαι περὶ τῶν ἐπιρρηματικῶν προσδιορισμῶν, περὶ τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, περὶ τῶν ἐγκλίσεων καὶ περὶ τῆς μετοχῆς· διότι ταῦτα εἶνε σπουδαῖα μέρη τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως καὶ εἶνε ἀνάγκη, ἀκριβεστέρα διδασκαλία αὐτῶν νὰ γίνηται.

Κ. Σ. ΚΑΤΕΒΑΙΝΗΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

§ 1. Συντακτικὸν λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, ὅπερ διδάσκει πῶς γίνεται ἡ σύνταξις. Σύνταξις δὲ εἶνε ἡ ὀρθὴ πλοκὴ τῶν λέξεων πρὸς παρασκευὴν λόγου.

§ 2. Ἐπειδὴ ὁ λόγος σύγκειται ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων προτάσεων, πᾶσα δὲ πρότασις ἐκ λέξεων, ἔπειτα ὅτι ἔργον τοῦ συντακτικοῦ εἶνε νὰ διδάξῃ πῶς συντάσσονται αἱ λέξεις μετ' ἀλλήλων καὶ τί χρησιμεύει ἕκαστον εἶδος αὐτῶν ἐν τῇ προτάσει, ἔπειτα δὲ πῶς συνδέονται μετ' ἀλλήλων αἱ προτάσεις ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ λόγου.

Α'. Περὶ προτάσεως.

§ 3. Πρότασις λέγεται ἡ διὰ λέξεων ἔκφρασις διανοήματος· π. χ. Ὁ ἥλιος λάμπει.—Ὁ ἄνθρωπός ἐστι θνητός.

§ 4. Τὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναγκαστικῶς σύγκειται πᾶσα πρότασις, εἶνε δύο, τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορημα καὶ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως. Καὶ ὑποκείμενον μὲν εἶνε τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου λέγεται τι, κατηγορημα δὲ ἐκεῖνο, ὅπερ λέγεται περὶ τοῦ ὑποκειμένου.

1. Τὸ ὑποκείμενον.

§ 5. Τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν· π. χ. ὁ παῖς γράφει. Τίθεται δὲ ὡς ὑποκείμενον πρὸ πάντων τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἢ προσωπικῆ ἀντωνυμία· π. χ. ὁ ἥλιος λάμπει.—Ἐγὼ μὲν σπουδάζω, σὺ δὲ παίζεις.—Ἄλλὰ καὶ ἐπίθετον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον καὶ ὀλόκληρος πρότασις ἐγγίστε δύνανται νὰ τεθῶσιν ὡς ὑποκείμενον, πρὸς τούτοις

δὲ καὶ ἀκλιτον μέρος τοῦ λόγου μετὰ τοῦ ἄρθρου τό· π. χ. Γελαῖ ὁ μαρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ἦ.— Οἱ φθονοῦντες μισοῦνται.— Ὑγιαίνειν ἀριστόν ἐστι.— Τέρας ἐστὶν εἴ τις εὐτύχηκε διὰ βίου.— Τὸ μὲν ἐστὶ σύνδεσμος.— Τὸ πῖ ἐστὶ σύμφωνον.

ΣΗΜ. Τὸ ὑποκείμενον ἐνίοτε ἐκφέρεται δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως *πρός, εἰς, περί, ὑπέρ*, ὅταν πρόκειται δι' αὐτοῦ νὰ δηλωθῇ χρόνος ἢ ποσὸν οὐχὶ ἀκριβῶς, ἀλλ' ὡς ἔγγιστα ὠρισμένον· π. χ. *πρὸς ἐσπέραν* ἦν (=περίπου ἐσπέρα ἦτο).— *Ἐς ἄνδρας δικακοσίους* ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ (=ὡς ἔγγιστα διακόσιοι ἄνδρες).— Ἀπέθανον *περὶ τοὺς τριακοσίους* (=περίπου τριακόσιοι).— *Ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους* ἀπέθανον (=πλείονες τῶν τετρακισχιλίων).

2. Τὸ κατηγόρημα.

§ 6. Τὸ κατηγόρημα εἶνε ἢ ῥῆμα, ὡς : ὁ ἥλιος λάμπει ἢ ὄνομα, ὡς : ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός. Τὸ κατηγόρημα, ὅταν εἶνε ὄνομα λέγεται κατηγορούμενον καὶ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου διὰ τοῦ εἶναι ἕπερ λέγεται συνδεδεικόν.

α'. Τὸ κατηγορούμενον.

§ 7. Ὡς κατηγορούμενον τίθεται 1) τὸ ἐπίθετον· π. χ. ὁ Θεός ἐστὶν ἀγαθός· 2) μετοχή, ἀντωνυμία, ἀριθμητικόν· π. χ. εἰμὶ τυράννην εἰκότως.— Ἐγὼ εἰμι ἐκεῖνος.— Οἱ ληφθέντες ἦσαν ὀγδοήκοντα· 3) οὐσιαστικόν, ἀπαρέμφρατον καὶ ὀλόκληρος πρότασις· π. χ. ἡ Σάμος ἐστὶ νῆσος.— Τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.— Ὁ Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθέσεως, *εἰς, περί, ὑπέρ*, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ δι' αὐτοῦ ποσὸν οὐχὶ ἀκριβῶς, ἀλλ' ὡς ἔγγιστα ὠρισμένον· π. χ. οἱ μισθοφόροι ἦσαν *εἰς μυρίους* (=σχεδὸν μύριοι).— Οἱ λελυμένοι ἦσαν *περὶ ἑκατὸν* (=περίπου ἑκατόν).— Οἱ στρατιῶται ἦσαν *ὑπὲρ τοὺς τρισχιλίους* (=πλείονες τῶν τρισχιλίων).

β'. Τὸ συνδεδεικόν.

§ 8. Συνδεδεικόν λέγεται τὸ εἶναι, ἐπειδὴ χρησιμεύει εἰς σύνδεσιν τοῦ κατηγορούμενου μετὰ τοῦ ὑποκειμένου.

ΣΗΜ. Τὸ *εἶναι* λαμβάνεται πολλάκις οὐχὶ ὡς συνδεδεικόν, ἀλλ' ὡς κατηγορηματικόν ῥῆμα καὶ σημαίνει συνήθως *ὑπάρχειν*· π. χ. *ἐστὶ Θεός*.

§ 9. Πλήν τοῦ εἶναι χρησιμεύουσιν ὡς συνδετικά καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα: 1) τὸ γίνεσθαι, ὑπάρχειν, πεφυκέναι, καθίστασθαι· π.χ. ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγένετο ἀνὴρ ἀγαθός.—Τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει.—Ὁ Ἡρακλῆς κατέστη εὐεργέτης τῆς Ἑλλάδος.—2) τὰ δοξαστικά δοκεῖν, φαίνεσθαι, νομίζεσθαι, κρίνεσθαι· π.χ. δῆλη ἐδόκει ἡ ἐπιβουλὴ.—Τοιοῦτος νομίζομαι.—3) τὰ κλητικά λέγεσθαι, καλεῖσθαι, ὀνομάζεσθαι, προσαγορεύεσθαι, ἀκούειν (=λέγεσθαι)· π.χ. κέθρονος ἐπικαλεῖται (Θηραμένης).—Οὗτοι κόλακες ἀκούουσι.—4) τὸ ποιεῖσθαι, ἀποδείκνυσθαι, χειροτονεῖσθαι, αἰρεῖσθαι, λαγχάνειν· π.χ. Ξενοφῶν ἠρέθη ἄρχων.—Κύρος ἀπεδείχθη στρατηγός.—Δημοσθένης ἔλαχε τειχοποιός.

§ 10. Μετὰ παντὸς σχεδὸν ῥήματος, μάλιστα δὲ μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν, δύναται νὰ συναφθῇ ἐπίθετον ὡς κατηγορουμένον τοῦ ὑποκειμένου· π.χ. τριταῖοι ἀφίκοντο.—Ἐφέψομαι τελευταῖος.—Εἶποντο ἄσμενοι.

3. Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 11. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον· π.χ. σὺ μὲν παιδείας ἐπιθυμεῖς ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ.—Οἱ τύραννοι μισοῦνται.

Ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ τούτου κανόνος εἶνε αἱ ἐξῆς:

1) ὑποκείμενον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἔταν εἶνε περιληπτικόν, συντάσσεται πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος, ὁ στρατὸς ἀπέβαινον (=οἱ στρατιῶται ἀπέβαινον).

2) ὑποκείμενον οὐδετέρου γένους καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται μετὰ ἐνικοῦ ῥήματος· π.χ. τὰ παιδιά παίζει.—Ὅπλα οὐ πάρεστιν.—Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται Ἰταλικὴ σύνταξις.

3) ἔταν τὸ κατηγορούμενον εἶνε οὐσιαστικόν, τὸ συνδετικὸν συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ κατηγορούμενον συνήθως· π.χ. Οἱ σοφισταὶ φανερά ἐστι λώβη καὶ διαφθορὰ τῶν συγγιγνωμένων. Τὸ χωρίον Ἐννέα ὄδοι ἔκαλοντο.

§ 12. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλη-

σιεστέρου· π. χ. Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν.—Ἐπεμφέ με Ἄρτιαῖος καὶ Ἄρτιάος.

ΣΗΜ. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἐνικά, τὸ ῥῆμα τίθεται ἐνίοτε κατὰ δεξιὸν ἀριθμὸν· π. χ. *Μένως καὶ Δουκοῦργος νόμους ἐθέτην.*

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, διαφόρου δὲ προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶνε δὲ τὸ μὲν α' πρόσωπον ἐπικρατέστερον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ β' ἐπικρατέστερον τοῦ γ', π. χ. ἐγὼ καὶ σὺ γράφωμεν.—ἐγὼ καὶ ἐκεῖνος γράφωμεν.—σὺ καὶ ἐκεῖνος γράφετε.

4. Συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον ἂν μὲν εἶνε ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. ὁ ἄνθρωπός ἐστι θνητός.—Ἡ γῆ ἐστὶ στρογγύλη.—Οἱ Ἕλληνες πολεμικώτατοι ἐγένοντο.—Ἄν δὲ εἶνε οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν· π. χ. Ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὄρος.—Τὰ πρόβατά ἐστι πλοῦτος.—Ἡ Σάμος ἐστὶ νῆσος.

§ 15. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶνε γενικὸν καὶ οὐχὶ ὄρισμένον, τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶνε ἐπίθετον, τίθεται συνήθως κατ' οὐδέτερον γένος καὶ ἐνικὸν ἀριθμὸν, αἰουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ ἂν εἶνε τὸ ὑποκείμενον· π. χ. ἡ σοφία πάντων κάλλιστον.—Αἱ μεταβολαὶ λυπηρόν.—Οἱ παῖδες ἀνιαρόν.

ΣΗΜ. Εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν μετὰ τοῦ τοιούτου κατηγορουμένου συνάπτεται καὶ ἡ λέξις *πράγμα* π. χ. ἡ σοφία εἶνε καλὸν *πράγμα*.

§ 16. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ γενικὴν πτώσιν, ὅταν δι' αὐτοῦ πρόκειται νὰ δηλωθῇ 1) σχέσις κτήσεως· π. χ. ἡ ἡγεμονία ἐστὶ τῆς πόλεως (=εἶνε κτῆμα τῆς πόλεως, ἀνήκει εἰς τὴν πόλιν. Πρβλ. τὸ τῆς κοινῆς: τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε τοῦ Γεωργίου κ.τ.λ.) 2) ἡλικία ἢ ἀξία τοῦ ὑποκειμένου ἢ ὕλη· π. χ. εἰμι τριάκοντα ἐτῶν.—αὔτη ἡ οἰκία ἐστὶν εἴκοσιν μνῶν.—αὕτη ἡ οἰκία ἐστὶ λίθου. 3) τὸ ἔλον, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει τὸ ὑποκείμενον π. χ. ὁ Σωκράτης ἐστὶ τῶν σοφιστῶν (=ἐκ τῶν σοφιστῶν).

§ 17. "Όταν τὰ υποκείμενα εἶνε δύο ἢ πλείονα, τότε ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἂν εἶνε ἐπίθετον, παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς :

1) "Όταν τὰ υποκείμενα εἶνε ἑμφυχα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατὰ τὸ γένος τῶν υποκειμένων, ἂν εἶνε ὁμοιογενῆ, κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον δὲ γένος, ἂν εἶνε ἑτερογενῆ. Εἶνε δὲ ἐπικρατέστερον τὸ μὲν ἀρσενικὸν τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου π. χ. Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν.— Συνεληλυθότες ἦσαν καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά.— Ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον ἀγαθαὶ εἰσιν.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε, ὅταν τὰ υποκείμενα εἶνε δύο ἐνικά, τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ δυνάμιν ἀριθμὸν π. χ. ἐγὼ καὶ ὁ σὸς πατὴρ ἐτέρω τε καὶ φίλω ἤμεν.

2) "Όταν τὰ υποκείμενα εἶνε ἄψυχα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον τίθεται συνήθως ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ καὶ κατ' οὐδέτερον γένος π. χ. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χροῖσμά ἐστιν.

5. Ἐλλειψις ὄρου τινὸς ἢ ὄρων τῆς προτάσεως

§ 18. Ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου τὸ υποκείμενον παραλείπεται, ὅταν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐκφρασθῆ μετ' ἐμφάσεως· διότι ἡ κατάληξις τοῦ ῥήματος εἶνε ἐπιτηδεῖα νὰ δηλώσῃ αὐτό. π. χ. τί πωλεῖς ; (δηλ. σὺ). Ἄρτους πωλῶ (δηλ. ἐγώ).— Ἐλληνέες ἐσμεν (δηλ. ἡμεῖς).

§ 19. Ἐπὶ τρίτου προσώπου τὸ υποκείμενον δὲν παραλείπεται, εἰμὴ εἰς τὰς ἑξῆς περιστάσεις :

1) "Όταν εἶνε πρόσωπον, ὅπερ ἔχει ὡς ἔργον τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον π. χ. ἐσάλπιγε (δηλαδὴ ὁ σαλπικτήης).— Ἐκῆρυξε (δηλ. ὁ κῆρυξ)— ὕει, βρέχει, νίφει, ἀστράπτει, βροντᾷ (δηλ. ὁ Ζεὺς ἢ ὁ Θεός)

2) ἐπὶ τοῦ φασί, λέγουσι καὶ τῶν ὁμοίων, ὅταν νοῆται γενικῶς τὸ οἱ ἄνθρωποι π. χ. φασὶ τὰς Ἀθήνας θεοσεβεστάτας εἶνε·

3) ὅταν νοῆται ἐκ τῶν προηγουμένων π. χ. Τιςσφέρνης διαβόλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει (δηλ. ὁ Κῦρος) αὐτῷ.

§ 20. Τὸ κατηγορούμενον παραλείπεται μόνον, ἔταν εὐκόλως νοῆται ἐκ τῶν ἡγουμένων· π. χ. ἐγὼ μὲν εἰμι ἐπιμελής, σὺ δὲ οὐκ εἶ (δηλ. ἐπιμελής).

§ 21. Τὸ συνδεδεικὸν εἶναι παραλείπεται, ἔταν εὐκόλως νοῆται ἔξωθεν ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· π. χ. ἡ σοφία πάντων κάλλιστον (δηλ. ἐστίν).—Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον (δηλ. ἐστίν).—Ἐγὼ μὲν πλούσιός εἰμι, σὺ δὲ πτωχός (δηλ. εἶ).

§ 22. Τὸ ῥῆμα παραλείπεται, ἔταν παραλαμβάνηται ἐκ τῶν ἡγουμένων· π. χ. σὺ μὲν ὕδωρ πίνεις, ἐγὼ δὲ οἶνον (δηλ. πίνω).

§ 23. Πολλάκις παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον συγχρόνως, ἢ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ συνδεδεικὸν, ἢ τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικὸν, ἔταν εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου νοῶνται· π. χ. ὁ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο καλός· ἔστι γὰρ ἀεὶ (δηλ. ὁ κακὸς ἀνὴρ κακός).—Κάτοπτρον εἶδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ (δηλ. κάτοπτρόν ἐστιν).—Σὺ δὲ τίς εἶ ; Παιδοτρίβης (δηλ. ἐγὼ εἰμι).—Ἐνίοτε παραλείπεται ὀλόκληρος πρότασις, ἔταν εὐκόλως ἐκ τῶν συμπραξομένων νοῆται ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· π. χ. δεῦρο ᾧ Σώκρατες (δηλ. ἴθι ἢ ἐλθέ).—Ἄληθῆ ἐστι ταῦτα ; πάνυ γε (δηλ. ἀληθῆ ἐστι ταῦτα).

6. Προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως.

§ 24. Πολλάκις πλὴν τῶν κυρίων ὄρων προστίθενται εἰς τὴν πρότασιν καὶ ἄλλαι λέξεις, ἵνα προσδιορίσωσιν ἀκριβέστερον ἢ συμπληρώσωσι τὴν ἔννοιαν τῶν κυρίων ὄρων. Αἱ λέξεις αἕτινες προστίθενται εἰς τὴν πρότασιν, ἵνα προσδιορίσωσιν ἀκριβέστερον ἢ συμπληρώσωσι ὄρον τινὰ τῆς προτάσεως λέγονται προσδιορισμοί· π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός.—Ὁ ἐπιμελής μαθητῆς ἐστὶν ἐπαίνου ἄξιος.—Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὁ Κύρος ἡμέρας τρεῖς.

§ 25. Οἱ προσδιορισμοὶ διαιροῦνται εἰς ὀνομαστικούς καὶ ἐπιρρηματικούς. Καὶ ὀνομαστικοὶ μὲν εἶνε οἱ ἐκφερόμενοι δι' ὀνομάτων· π. χ. ὁ ἐπιμελής μαθητῆς ἐστὶν ἐπαίνου ἄξιος. Ἐπιρρηματικοὶ δὲ οἱ ἐκφερόμενοι δι' ἐπιρρημάτων ἢ ἄλλων λέξεων ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένων· π. χ. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὁ Κύρος ἡμέρας τρεῖς.

§ 26. Τῶν ὀνομαστικῶν προσδιορισμῶν εἶδη εἶνε α' τὸ ἀντι-

κείμενον· δ') Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· γ') Ἡ παράθεσις· δ') Ἡ ἐπεξηγήσις· ε') Ὁ διὰ γενικῆς προσδιορισμός· ς') Ὁ διὰ δοτικῆς προσδιορισμός.

α'. Τὸ ἀντικείμενον.

§ 27. Ἀντικείμενον λέγεται ἢ πλαγία πτώσις, ἣτις χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν ἢ ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. — Τὸ ὑπερῶν γέμει ἰσχύων. — Κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον.

§ 28. Τὸ ἀντικείμενον εἶνε ἢ ἐξωτερικόν, ἦτοι ἔξω τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος κείμενον· π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμός. — Τὸ ὑπερῶν γέμει ἰσχύων ἢ ἐσωτερικόν, ἦτοι περιεχόμενον ἢ δὴ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ῥήματος· π. χ. κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Τὸ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον λέγεται καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον ἢ σύστοιχος αἰτιατική.

§ 29. Ὡς ἀντικείμενον τίθεται τὸ οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ καὶ ἐπίθετον καὶ μετοχή καὶ ἀντωνυμία καὶ ἀπαρέμφατον καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθενται ὡς ἀντικείμενα· π. χ. Κολάζετε τοὺς κακοὺς. — Μίσει τοὺς κολακεύοντας. — Ἐαυτοῦ κήδετα ὁ προσῶν ἀδελφοῦ. — Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. — Κύρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.

ΣΗΜ. Ὡς τὸ ὑποκείμενον, οὕτω καὶ τὸ ἀντικείμενον ἐκφέρεται πολυτάκως διὰ τῆς εἰς, περὶ, ὑπὲρ καὶ αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν ὡς ἐγγιστα ὠρισμένον· π. χ. διέφθειραν εἰς ὀκτακοσίους (= ὡς ἐγγιστα ὀκτακοσίους). Συνέλαβον περὶ τοὺς ἑκατὸν ἄνδρας.

§ 30. Τὸ ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον εἶνε ἢ ἄμεσον ἢ ἔμμεσον. Καὶ ἄμεσον μὲν εἶνε τὸ ἀντικείμενον, εἰς τὸ ὅποιον κατ' εὐθεῖαν μεταβαίνει ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· π. χ. γράφω ἐπιστολήν. — Ἐμμεσον δὲ εἶνε τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς ἀπώτερην σχέσιν πρὸς τὸ ῥήμα· π. χ. τὸ ὑπερῶν γέμει ἰσχύων. Καὶ τὸ μὲν ἄμεσον ἀντικείμενον τίθεται μόνον μετὰ τῶν ἐνεργηκῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ἢ καὶ μετὰ ἀμετάβατων λαμβανομένων μεταβατικῶς, τὸ δὲ ἔμμεσον τίθεται καὶ μετὰ μεταβατικῶν καὶ μετὰ ἀμεταβάτων ἢ οὐδετέρων καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων.

§ 31. Τὸ αὐτὸ ῥήμα δύναται νὰ ἔχη δύο ἀντικείμενα, τὸ μὲν

ἔν ἄμεσον, τὸ δὲ ἕτερον ἔμμεσον· π. χ. πληρῶ τὴν ὑδρίαν ὕδατος.— Ὁ Ἰσοκράτης ἐδίδαξε τὸν Δημοσοθένην τὴν ῥητορικὴν.

ΣΗΜ. Ἐὰν τρέψωμεν τὴν ἐνεργητικὴν σύνταξιν εἰς παθητικὴν, τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον γίνεται ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, τὸ δὲ ἔμμεσον μένει ἀμετάβλητον· π. χ. ἡ ὑδρία πληροῦται ὑπ' ἐμοῦ ὕδατος.— Ὁ Δημοσοθένης ἐδίδαχθη τὴν ῥητορικὴν ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους.

§ 32. Εἰς τὸ ἀντικείμενον δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ κατηγοροῦμενον· τὸ ὅποιον συμφωνεῖ πρὸς αὐτό, ὡς συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον· π. χ. Δαρεῖος Κύρον σατραπήν ἐποίησε.

1. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 33. Ἡ αἰτιατικὴ ἐκφράζει τὸ ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων καὶ τῶν μεταβατικῶς λαμβανομένων ἀμεταβάτων. Ταῦτα εἶνε πάμπολα καὶ πολυειδῆ· π. χ. Ὁ Ξέρξης διώρυξε τὸν Ἄθω.— Ὁ Φειδίας ἔπλασε τὸν Δία.— Πλέω τὴν θάλασσαν κτλ. Ἰδίᾳ σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τὰ σημαίνοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην μετ' αἰτιατικῆς συντάσσονται· π. χ. βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς.— Τοὺς φίλους εὐεργετεῖ.— Μέμνησο πλούσιος ὦν τοὺς πένητας ὠφελεῖν.— Ψευδῆς διαβολὴ τὸν βίον λυμένεται.

ΣΗΜ. Τὸ λυσιτελεῖν καὶ τὸ συμφέρειν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς π. χ. τοῦτο λυσιτελεῖ τῇ πόλει.

§ 34. Παντὸς εἶδους ῥήματα, καὶ ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ καὶ οὐδέτερα, δέχονται αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ἢ συστοίχου ἢ συνωνύμου πρὸς αὐτό· π. χ. κινδυνεύω τὸν ἔσχατον κίνδυνον.— Νοσῶ νόσον δεινὴν. Πορεύομαι μακρὰν ὁδόν.— Ζῶ βίον τερπνόν. Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη τοῦ συστοίχου ἢ συνωνύμου οὐσιαστικοῦ λέγεσθαι ἔσωτερικὸν ἀντικείμενον. Τίθεται δὲ συνήθως μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Ὅταν δὲ παραλείπηται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ τὸ μετ' αὐτῆς συνημμένον ἐπίθετον τρέπεται εἰς οὐδέτερον γένος πληθυντ. ἀριθμοῦ, σπανιώτερον ἐνικοῦ· π. χ. τὴν πόλιν οὐ μικρὰ ἔβλαψεν (= οὐ μικρὰς βλάβας ἔβλαψε).— Μέγα δύναμαι (μεγάλῃν δύναμιν δύναμαι).— Ὅξιν ἀκούω κ.τ.λ.

§ 35. Πολλὰ ῥήματα συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μία εἶνε τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἢ δὲ ἄλλη τὸ ἔμμεσον. Τοιαῦτα ῥήματα εἶνε·

α') τὰ παιδευτικά· π. χ. διδάσκω σε τὴν ῥητορικὴν. Εἰς τὰ παιδευτικά ἀνήκει καὶ τὸ ἀναμνησκεῖν καὶ τὸ υπομνησκεῖν·

β') τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά· π. χ. ὁ πάππος τὸ Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσε·

γ') τὰ αἰτητικά, αἰτεῖν, αἰτεῖσθαι, ἀπαιτεῖν, καὶ τὰ στερητικά ἀποστερεῖν καὶ ἀφαιρεῖσθαι· π. χ. ὑμᾶς βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ. Εἰς τὰ αἰτητικά ἀνήκει καὶ τὸ ἐρωτᾶν καὶ τὸ ἱκετεύειν. Εἰς δὲ τὰ στερητικά ἀνήκει καὶ τὸ κρύπτειν καὶ κρύπτεσθαι.

ΣΗΜ. Ἀντὶ τοῦ αἰτεῖν (ἀπαιτεῖν) τινὰ τι λέγεται καὶ αἰτεῖν (ἀπαιτεῖν παρὰ τινός τι).

§ 36. Τὰ κλητικά (καλεῖν, ὀνομάζειν, προσαγορεύειν κτλ.) καὶ τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ παιεῖν ἢ ἐκλέγειν συντάσσονται πολλάκις μετὰ δύο αἰτιατικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μία παριστᾷ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον, ἢ δὲ ἄλλη εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου· π. χ. τοὺς φιλοσόφους θεῖους προσαγορεύω.—Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησε.

§ 37. Πολλὰ ῥήματα πλὴν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἄμεσου ἀντικειμένου λαμβάνουσι καὶ αἰτιατικὴν σύστοιχον, ἧτοι ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον· π. χ. Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην.—Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ποιεῖν ἢ λέγειν τινὰ ἀγαθὸν ἢ κακὸν τι.

2. Ἡ γενικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 38. Μετὰ τῆς γενικῆς συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα·

α') τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά· π. χ. Μαθημάτων φρόντιζε μᾶλλον ἢ χρημάτων.—Σωκράτης τοῦ σώματος οὐκ ἠμέλει.—Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ φεῖδεσθαι καὶ τὸ ἀφειδεῖν· ὅλον χρόνου φεῖδου·

β') τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· π. χ. ἄνθρωπος ὄν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης·

γ') τὰ αἰσθητικά ὀσφραίνεσθαι, αἰσθάνεσθαι, ἀκούειν καὶ ἀκροᾶσθαι· π. χ. οἱ ἴπποι ἀνέστρεφον, ἐπεὶ τῶν καμήλων ὄσφροντο—τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε.

ΣΗΜ. Τὸ αἰσθάνεσθαι συντάσσεται καὶ μετ' αἰτ., τὸ δὲ ἀκούειν συντάσσεται συνηθέστερον μετ' αἰτ., ὅταν τὸ ἀντικείμενον εἶνε πρᾶγμα ση-

μαίνον αὐτὸ τὸ ἀκουόμενον· π. χ. ἀκούω τοὺς λόγους. Πολλάκις δὲ συντάσσεται μετ' αὐτ., τοῦ πράγματος ὡς ἀμέσου ἀντικειμένου καὶ γεν. τοῦ προσώπου ὡς ἐμμέσου ἀντικειμένου· π. χ. ὑμεῖς δ' ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Μετὰ τῆς γενικῆς δὲ τοῦ προσώπου δύναται νὰ τεθῆ καὶ ἡ παρά.

δ') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν· π. χ. δεινὸν τοὺς χεῖρους τῶν βελτιόνων ἄρχειν.—ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων. Οὕτω βασιλεύω, τυραννέω, κρατῶ, περιγίγνομαι, ὑστερῶ, προσέχω τινὸς κτλ.

ε') τὰ ἐφρετικά (ἐφρίσθαι, ἐπιθυμεῖν, ὀρέγεσθαι, γλίχεσθαι, ἐρᾶν καὶ τὸ πεινᾶν καὶ τὸ διψᾶν)· π. χ. αἰσχροῶν κερδῶν μὴ ἐφρίσσοι—τοῦ ζῆν οὐδεὶς ὡς ὁ γηράσκων ἐρᾷ.—πεινώσι πολλοὶ τοῦ ἐπαίτου οὐχ' ἤττον ἢ τῶν σίτων.

ΣΗΜ. Τὸ ποθεῖν συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς.

ς') τὰ ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά· π. χ. μακάριος, ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου. Τὸ στοχάζομαι τινος, ψεύδομαι (ἀποτυχᾶν) τινός·

ζ') τὰ ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά· π. χ. σὺν θεοῖς ἄρχου παντός ἔργου.—λήγε τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος·

η') τὰ ἀφῆς σημαντικά, ἀπτεσθαι, ψαύειν, λαμβάνεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἐπιλαμβάνεσθαι, ἀντέχεσθαι, καὶ τὸ πειρᾶν καὶ πειρᾶσθαι· π. χ. τῶν ἀποθανόντων οὐδὲν ἄλλος ἀπτεταί.—ἦθους δικαίου φαῦλος οὐ ψαύει λόγος.—νόμων ἔχεσθαι τῶν ἐγχαυρίων καλόν—τίς οὐ πολλῶν κακῶν πεπειράται·

θ') τὰ μετοχῆς, μεταλήψεως καὶ ἀπολαύσεως σημαντικά· π. χ. ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει.—τὸ ἀνθρώπινον γένος μετέιληφεν ἀθανασίας.—οἱ ἀπολαύοντες τῶν σῶν ἀγαθῶν εὐνοί σοι γίνονται.—ὀλίγοι ἐγεύσαντο σίτου. Τὸ καρποῦσθαι συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς.

ΣΗΜ. Ἡ γενικὴ αὕτη εἶναι διαφρετικὴ, σημαίνει δηλ. τὸ ὅλον, ἐξ οὗ μέρος μετέχει, μεταλαμβάνει, ἀπολαύει τις. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται καὶ ἄλλα ῥήματα· π. χ. ἔτεμε τῆς γῆς.—Ὁ Κύριος λαβῶν τῶν κρεῶν διεδίδου.

ι') τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀποκρύνσεως καὶ ἀπαλλαγῆς σημαντικά (χωρίζομαι, ἀφίσταμαι, ἀπέχω, ἀπέχομαι, ἐλευθεροῦμαι, εἶργομαι, κωλύομαι ἀπαλλάττομαι κ. τ. λ.)· π. χ. πᾶσα ἐπιστήμη

χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται:—ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίου ἐβδομήκοντα. Ἡ γενικὴ αὕτη λέγεται γενικὴ τοῦ χωρισμοῦ καὶ εἶνε ἔμμεσον ἀντικείμενον. Ἐννοεῖται: ὅτι τὰ μεταβατικὰ τῶν ῥημάτων τούτων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον, καὶ γενικὴν τοῦ χωρισμοῦ ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον· π. χ. λῦσόν με δεσμῶν.—τὰ πλοῖα εἶργε (Λύσανδρος) τοῦ εἰσπλου·

ια') τὰ πλησιονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικὰ π. χ. τὸ ὑπερφῶν γέμει ἰσθάδων.—Σὺν θεοῖς οὐδενὸς ἀπορήσομεν. Τὰ δὲ μεταβατικὰ τούτων, ἦτοι τὰ πληρώσεως καὶ κενώσεως σημαντικὰ, πλὴν τῆς γενικῆς (ἣτις εἶνε ἔμμεσον ἀντικείμ.) δέχονται καὶ αἰτιατ. τοῦ ἀμέσου ἀντικείμενου· π. χ. ἔρωσ ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ.—ἐγέμησε τὴν ναῦν ξύλων·

ιβ') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προσθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπὲρ καὶ κατά· π. χ. πολλοῖς ἢ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας.—τῶν πολεμίων κατεφρόνησαν. Ὅταν τὰ τοιαῦτα ῥήματα εἶνε μεταβατικὰ, δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ γενικὴν διὰ τὴν πρόθεσιν ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον· π. χ. ἰσχὺν ἠξίωσαν τοῦ δικαίου προθεῖναι.—τὰ τῶν τριάκοντα ἁμαρτήματα ἐμοῦ κατηγόρουν.

3. Ἡ δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον.

§ 39. Μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα εἶνε:

α') τὰ ἔχοντα ἐν γένει τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι καὶ λέγειν. Ταῦτα, ἂν εἶνε μεταβατικὰ, δέχονται καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικείμενου π. χ. οἱ θεοὶ πολλὰ ἀγαθὰ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις.—ταῦτα ἀπαγγείλατε βασιλεῖ·

β') τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν διάθεσιν, οἷον τὸ ὀργίζεσθαι, χαλεπαίνειν, εὖνοεῖν, φθονεῖν· καὶ τὰ βοηθείας σημαντικὰ, βοηθεῖν, ἀμύνειν, ἀρῆγειν κτλ.· π. χ. οἱ στρατιῶται ὀργίζοντο τῷ Κλεάρχῳ.—δοῦλος πεφυκῶς εὖνοει τῷ δεσπότῃ.—ἀμυνῶ τῷ νόμῳ·

γ') τὰ εὐπειθείας, ἀκολουθίας καὶ προσεγγίσεως σημαντικὰ· π. χ. τοῖς νόμοις πείθου.—τῇ ἀχαριστίᾳ ἔπεται ἡ ἀνασχοντία.—ἴμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει·

δ') τὰ ἐξῆς ῥήματα, διὰ τῶν ὁποίων σημαίνεται ἀμοιβαίτης μεταξὺ τοῦ ὑποκειμ. καὶ τοῦ ἀντικειμ. 1) τὰ ἐρίσεως σημαντικά· ἐρίζειν, μάχεσθαι, πολεμεῖν κτλ.· π. χ. Θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι.—2) τὰ συμφωνίας καὶ συνδιαλλαγῆς σημαντικά· π. χ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.—τοῖς ἐχθροῖς κατηλλάγην.—3) τὰ μίξεως σημαντικά· π. χ. κακοῖς ὁμιλῶν (=συναναστρεφόμενος) καὐτὸς ἐκθήσει κακός.—4) τὰ ὁμοιότητος καὶ ἰσότητος σημαντικά· π. χ. φιλοσόφῳ ἔοικας. Ἡ δοτικὴ αὕτη λέγεται δοτικὴ τῆς κοινωνίας. Ἀντὶ τῆς δοτικῆς ταύτης δύναται γὰρ τεθῆ ἢ πρὸς μετ' αἰτιατικῆς· π. χ. πολεμῶ πρὸς τινα· διαλλάττομαι πρὸς τινα κτλ. Τὰ μεταβατικά τῶν ῥημάτων τούτων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ δοτικὴν τῆς κοινωνίας ὡς ἔμμεσον· π. χ. ὁ Μίδας τὸν Σάτυρον ἐθήρευσεν οἴνω κεράσας τὴν κρήνην· — μικρὸν μεγάλῳ εἰκάζω·

ε') πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, ἐν, σύν, ἐπί, πρὸς, παρὰ, περὶ καὶ ὑπό· π. χ. ἐμμένω τῷ λόγῳ.— Τὰ Κύθηρα ἐπίκειται τῇ Λακωνικῇ· — Θεὸς τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται.—συμπορῶ περιέπεσον. Πολλὰ μεταβατικά σύνθετα μετὰ τινος τῶν εἰρημένων προθέσεων δέχονται αἰτιατικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ δοτικὴν διὰ τὴν πρόθεσιν· π. χ. ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε· — ταύτη τῇ ὀδῷ· οἱ πολέμοι προσέχουσι τὸν νοῦν.

§ 40. Τὸ μεταδιδόναι πλὴν τῆς δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου δέχεται καὶ γενικὴν διαιρετικὴν ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον π. χ. μετὰδος ἡμῖν τῆς εὐπραξίας.

β'. Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 41. Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ λέγονται οἱ προσδιορισμοί, οἵτινες ἐκφέρονται δι' ἐπιθέτων καὶ συνάπτονται μετ' οὐσιαστικῶν, ἵνα προσδιορίσωσι καὶ διαστείλωσιν αὐτὰ ἀπ' ἄλλων ὁμοειδῶν· π. χ. σοφὸς ἀνὴρ· — μεγάλη πόλις.

§ 42. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τίθενται καὶ μετοχαὶ καὶ ἐπιθετικαὶ ἀντωνυμίαι· π.χ. ὁ λάμπων ἥλιος·— ἡ ἡμετέρα πόλις. Πρὸς τοῦτοις καὶ γενικὴ πῶσις καὶ ἐπίρρημα καὶ πρόθεσις μετὰ πτώσεως διὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου καὶ τίθεν-

ται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί· π. χ. Ὁ Ἀθηναίων (= ὁ Ἀθηναϊκός) δῆμος.— αἱ πέρουσι (= αἱ περυσιναί) πρεσβεῖται.— ἡ κατὰ νόμον (= ἡ νόμιμος) τιμωρία.

§ 43. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. ὁ ἐπιμελής μαθητής, αἱ ὑψηλαὶ δρυές.

§ 44. Πολλάκις ἐλλείπει τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λαμβάνεται τότε ὡς οὐσιαστικόν.

Συνήθως δὲ ἐλλείπει α') τὸ ἄνθρωπος ἢ ἄνθρω· π. χ. οἱ σοφοί, οἱ περὶ τὸν Κῦρον (δηλ. ἄνδρες)· β') τὸ γῆ ἢ χώρα π. χ. ἡ ἔρημος, ἡ οἰκουμένη· γ') τὸ μοῖρα π. χ. ἡ εἰμασμένη, ἡ πεπρωμένη· δ') τὸ τέχνη· π. χ. ἡ ἑητορική· ε') τὸ πρᾶγμα ἢ πράγματα· π. χ. τὰ τῆς πόλεως (δηλ. πράγματα).

γ'. Ἡ παράθεσις.

§ 45 Παράθεσις λέγεται τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται, ἵνα ἀκριβέστερον προσδιορίσῃ καὶ χαρακτηρίσῃ ἄλλο οὐσιαστικόν.

Συμφωνεῖ δὲ ἡ παράθεσις μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν· π. χ. Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς.— περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀβεβαίου πρᾶγματος.

δ'. Ἡ ἐπεξήγησις.

§ 46. Ἐπεξήγησις λέγεται τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται μετ' ἄλλο οὐσιαστικόν, ἵνα σαφηνίσῃ καὶ ἐπεξηγήσῃ αὐτό· π. χ. ὁ κοινὸς ἰατρός σε θεραπεύσει, χρόνος. Ἐἶνε δὲ καὶ ἡ ἐπεξήγησις παράθεσις καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ πρὸ τῆς ἐπεξηγήσεως τίθεται τὸ δηλαδὴ· π. χ. ὁ κοινὸς ὅλων ἰατρός θά σε θεραπεύσῃ, δηλαδὴ ὁ χρόνος.

§ 47. Πολλάκις πρὸς ἐπεξήγησιν τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας τίθεται ἀπαρέμφατον ἢ πρότασις διὰ τοῦ ὅτι ἐκφερομένη· π. χ. τότε μοι δοκεῖ εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι τοὺς

ἐπιτελουμένους ἡμῶν.— τοῦθ' ὅμας δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἐστίν.

§ 48. Ὅταν ἡ ἐπεξήγησις εἶνε μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, λέγεται ἐπιμερισμός· π. χ. οἱ ἐκλείποντες παρ' Ἀθηναίους, οἱ δυνατώτατοι ἀνεχώρουν.— Οἱ δὲ κληρὸν ἐσημήναντο ἕκαστος.

ε'. Προσδιορισμὸς διὰ γενικῆς.

1. Ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 49. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ, ἔνα δηλώσῃ τὴν συνυπάρχουσαν μεταξὺ αὐτῶν σχέσιν. Κατὰ τὴν σχέσιν δέ, τὴν ὅποιαν ἐκφράζει ἡ γενικὴ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, εἶνε α') γενικὴ κτητικὴ π. χ. ἡ οἰκία τοῦ Μιλτιάδου·— ὁ ἀγρὸς τοῦ Περιυλέου· β') γενικὴ τῆς ὕλης καὶ τοῦ περιεχομένου· π. χ. στέφανος χρυσοῦ·— πλοῖα οἴτου· γ') γενικὴ τῆς αἰτίας· π. χ. γραφὴ ἀσεβείας· δ') γενικὴ τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἀξίας· π. χ. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν·— δοῦλος πέντε μνῶν· ε') γενικὴ τοῦ διηρημένου ὄλου (διαρρηκτικὴ)· π. χ. ἀνὴρ τοῦ δήμου (= ἐκ τοῦ δήμου)· ς') γενικὴ ὑποκειμενικὴ, π. χ. ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων (δηλ. οἱ Ἕλληγες ἐνίκησαν)· ζ') γενικὴ ἀντικειμενικὴ· π. χ. πόθος τῆς πατρίδος (προθεὶ τις τὴν πατρίδα).

2. Ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 50. Ὡς μετὰ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ μετὰ ἐπιθέτου τίθεται γενικὴ· α') γενικὴ κτητικὴ. Συντάσσονται δὲ μετὰ γενικῆς κτητικῆς τὰ ἐπίθετα, ἅτινα οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα θεωροῦνται ὡς κτημὰ τινος· π. χ. ἵππος ἱερός τοῦ ἡλίου·— ὁ φίλος μου· β') γενικὴ τῆς ἀξίας. π. χ. βιβλίον ἀξιὸν δραχμῆς· γ') γενικὴ τῆς αἰτίας· π. χ. φόνου ὑπόδικος· δ') γενικὴ τοῦ διηρημένου ὄλου (διαρρηκτικὴ)· π. χ. οἱ χρηστοὶ τῶν ἀνθρώπων·— οἱ σπουδαιότατοι τῶν λόγων·— οἱ ἡμίσεις τῶν ἰσπέων· ε') γενικὴ ἀντικειμενικὴ· π. χ. ποριστικὸς τῶν ἐπιτηδείων (= ἐπιτήδειος πορίζειν τὰ ἐπιτήδεια)·— τοῦ ἡδίστου ἀκουσματος ἀνήκοος εἶ (οὐκ ἤκουσας τὸ ἡδίστον ἀκουσμα).

Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται μάλιστα τὰ ἐπίθετα

τὰ συγγενῆ πρὸς τὰ ῥήματα τὰ συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, ἤτοι τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά (ἀμνήμων τῶν κινδύνων), τὰ ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά (ἐπιμελής τῶν μαθητῶν), τὰ μετοχῆς σημαντικά (κοινωνὸς σοφίας), τὰ ἀρχικά (κύριος τῆς Ἀσίας), τὰ πλησμονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικά (παράδεισος ἀγρίων θηρίων πλήρης· φίλων ἔρημος), τὰ ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας σημαντικά (ὁ γραμματῶν ἀπειρος οὐ βλέπει βλέπων)· ᾿Γ' γενικῆ συγκριτικῆ. Μετὰ γενικῆς συγκριτικῆς συντάσσονται τὰ συγκριτικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτικῆν· π. χ. ᾿Αλκιβιάδης ἦν νεώτερος Περικλέους·—ἐπιστήμη ἐπιστήμης διάφορος.

§ 51. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς· π. χ. ἀξίως ἡμῶν αὐτῶν·—τῶν μεγίστων ἐπιτηδευμάτων ἀπείρους ἔχουσι. Μετὰ γενικῆς διαιρητικῆς συντάσσονται τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα· π. χ. ποῦ γῆς· σπανιώτερον χρονικά· π. χ. πηνίκα τῆς ἡμέρας.

᾿Γ'. Προσδιορισμὸς διὰ δοτικῆς.

1. Ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 52. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα εἶνε α') τὰ ὠφελείας καὶ βλάβης, φιλίας καὶ ἐχθρας σημαντικά· π. χ. οἱ πονηροὶ ἀλλήλοισι ἐχθροὶ μᾶλλον ἢ φίλοι εἰσίν.—Τὰ ἐκάστῳ ὠφέλιμα κτήματα· β') τὰ εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σημαντικά· π. χ. ἵπλος εὐπειθῆς τῷ ἡνιόχῳ.—᾿Απαντα τῷ πλουτεῖν ἐσθ' ὑλήκοα· γ') τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος, ταυτότητος, συγγενείας, μίξεως καὶ προσεγγίσεως σημαντικά· π. χ. οὐ ταυτὰ γίγνεται τάχαθὰ τοῖς ἡδέσιν.—᾿Ηδὼν ἄμικτος φρονήσει. Πλησία τῷ νυμφίῳ.

ΣΗΜ. Πολλὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀνωτέρω τάξεις οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται μετὰ γενικῆς κτητικῆς· π. χ. τὸ φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ὑλήκοος ὁμορος, συγγενής. Βοιωταῖοι ὁμοροὶ Χαλκιδῶν οἰκοῦσι.—*Συγγενῆς ἀκολασίας.*

§ 53. Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ἐπιθέτων συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· π. χ. ὁμοίως ἐκείνῳ·—εἰδοικῶς ἔχω τινί. Καὶ τὸ ἅμα καὶ τὸ ὁμοῦ, ἐπειδὴ κατὰ σημασίαν εἶνε συγγενῆ μὲ τὰ μίξεως σημαντικά ἐπί-

θετα, συντάσσονται μετὰ τῆς δοτικῆς· π. χ. ὁμοῦ τῶ πληῶ, ἅμα ἡμέρα.

2. Δοτική προσωπική.

§ 54. Δοτική προσωπική λέγεται ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, διὰ τὸ ὅποιον γίνεται τι. Τοιαύτη δὲ εἶνε α') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, εἰς τὸ ὅποιον ὑπάρχει τι ὡς κτῆμα ἢ πρὸς χρῆσιν (δοτικὴ κτητική)· τίθεται δὲ συνήθως μετὰ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ ὑπάρχειν· π. χ. ἔστι μοι χρήματα (=ἔχω χρήματα).—Τούτων τῶν μερῶν ἐν ἔστι παισίν (=διὰ τοὺς παῖδας, πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων)· β') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι (δοτ. χαριστική καὶ ἀντιχαριστική)· π. χ. ἕκαστος ἑαυτῷ πονεῖ (χάριν ἑαυτοῦ, πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ)· γ') ἡ δοτικὴ τοῦ προσώπου, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ὅποιον ἀληθεύει τι (δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς)· π. χ. γέρον γέροντι γλῶτταν ἠδίστην ἔχει, παῖς παιδί· δ') ἡ δοτικὴ τοῦ συμπαθοῦντος προσώπου (δοτικὴ ἠθική)· π. χ. ὡς μοι καλὸς ὁ πάππος.

Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 55. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται α') δι' ἐπιρρημάτων· π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ· β') διὰ πλαγίας πτώσεως μετὰ προθέσεως ἢ ἀνευ προθέσεως· π. χ. ἐν Ἀθήναις οἰκῶ—οἱ λαγῶ τῆς νυκτὸς νέμονται· γ') διὰ μετοχῆς ἢ ὀληφ. προτάσεως· π. χ. ὦν (=ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ) ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα—ὄτε ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν.

§ 56. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ σημαίνουσι α') τὸν χρόνον, β') τὸν τόπον, γ') τὸν τρόπον, δ') τὸ ποσόν, ε') τὸ κατὰ τι ἢ τὴν ἀναφοράν, ς') τὴν αἰτίαν.

1. Προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 57. Ὁ χρόνος ἐκφέρεται α') διὰ χρονικοῦ ἐπιρρήματος· π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ· β') διὰ γενικῆς χρονικοῦ ὀνόματος (ἑσπέρας, μεσημέριος, νυκτός, χειμῶνος, ἤρος, θέρους· π. χ. ἡ οἰκία χειμῶνος μὲν εὐήλιός ἐστι, θέρους δὲ εὐσκιος· γ') διὰ γενι-

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κῆς μετὰ προθέσεως π. χ. ἐπὶ Κέκροπος ἢ Ἀττικῇ κατὰ πόλεις ᾤχεϊτο·—πρὸ τῆς μάχης· δ') διὰ δοτικῆς, ὅταν ὁ χρόνος εἶνε ἀκριβῶς ὠρισμένος π. χ. ταύτῃ τῇ νυκτί. Ἡ δοτικὴ αὐτὴ τίθεται συνήθως μετ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν ἑρωτῶν (ἐπειδὴ εἶνε ὠρισμένος ὁ χρόνος αὐτῶν) ἄνευ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ π. χ. Διονυσίοις, Παναθηναίοις. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ περίοδος χρονικὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας γίνεται τι, τότε τίθεται ἡ δοτικὴ μετὰ τῆς προθέσεως ἐν π. χ. ἐν ἑβδομήκοντα ἔτεσιν·—ἐν εἰρήνῃ, ἐν πολέμῳ κτλ. ε') δι' αἰτ. μετὰ τῆς μετά, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ὕστερον, μετὰ τῆς περὶ, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ περίπου π. χ. μετὰ τὴν μάχην (ὕστερον ἀπὸ τὴν μάχην), περὶ μεσημβρίαν (=περίπου τὸ μεσημέρι)· ς') διὰ χρονικῆς μετοχῆς π. χ. παῖς ὢν ἐφοίτων εἰς τὰ διδασκαλεῖα· ζ') διὰ χρονικῆς προτάσεως π. χ. ὅτε ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνῃς ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὢν.

2. Προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 58. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου σημαίνει α') τὸν τόπον, ἐν ᾧ γίνεται τι, ἦτοι τὴν ἐν τόπῳ στάσιν· β') τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον πορεύεται τι, ἦτοι τὴν εἰς τόπον κίνησιν· γ') τὸν τόπον, ἐκ τοῦ ὁποῖου ὀρμᾶται τι, ἦτοι τὴν ἐκ τόπου κίνησιν· δ') τὸν τόπον, διὰ τοῦ ὁποῖου πορεύεται τι, ἦτοι τὴν διὰ τόπου κίνησιν.

§ 59. Ἡ ἐν τῷ τόπῳ στάσις ἐκφέρεται α') διὰ τῶν στάσεως σημαντικῶν ἐπιρρημάτων, τοιαῦτα δὲ εἶνε τὰ εἰς -οῦ (π. χ. αὐτοῦ, πανταχοῦ, ἀλλαχοῦ), τὰ ἐξ ὀνομάτων εἰς -οι π. χ. οἴκοι, Μεγαροῖ, Ἰσθμοῖ), τὰ εἰς -θι καὶ -οι (π. χ. αὐτόθι, Ἀθήνησι) καὶ ἄλλα τινά, οἷον ἐκεῖ, ἐνταῦθα, ἐνθάδε· π. χ. αὐτοῦ μένε·—Ἀθήνησι τοῦτο ἐγένετο·—ἐνθάδε κεῖται·—β') διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ἐν π. χ. οἱ ἐν Χίῳ μετὰ τοῦ Ἑτερονίκου ὄντες στρατιῶται.

ΣΗΜ. Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὁ τόπος, περὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἢ πλησίον τοῦ ὁποῖου ἢ ὑπεράνω τοῦ ὁποῖου ἢ κάτωθεν τοῦ ὁποῖου γίνεται τι, τότε τίθεται ἡ γενικὴ ἢ δοτικὴ ἢ αἰτιατικὴ μετὰ τῆς ἀρμοζούσης προθέσεως (ἴδε τὸ περὶ προθέσεων κεφ.) π. χ. ὅ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆν χροῦδος ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος. — Πόλις ἐπὶ θαλάσῃ (πλησίον τῆς θαλάσσης).

§ 60. Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφέρεται α') διὰ τῶν εἰς -δε (-ζε) ἢ -σε ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλων, οἷον τὸ ποῖ, αἶ, ὅποι, εἴσω, ἐνθάδε κτλ. π. χ. ἄλλοσε οὐδαμῶσε ἐξήλθεσ.—χωρεῖς ἄν εἴσω· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ἐπί· π. χ. Κροῖσος ἐπὶ Σάρδεων ἔφευγε· γ') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῶν προθέσεων εἰς, πρὸς, ἐπί, παρὰ, ὡς· π. χ. κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ—ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν.—ἔφευγον πρὸς τὸ ὄρος.—τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον.

§ 61. Ἡ ἐκ τόπου κίνησις ἐκφέρεται διὰ τῶν εἰς θεν ληγόντων ἐπιρρημάτων ἢ διὰ γενικῆς μετὰ τῆς ἐκ ἢ τῆς ἀπό· π. χ. ἐξ ἀγορᾶς ἢ πόθεν Μενέξενος; Ἐξ ἀγορᾶς, ὦ Σώκρατες, καὶ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου.

§ 62. Ἡ διὰ τόπου κίνησις ἐκφέρεται διὰ γενικῆς μετὰ τῆς διὰ· π. χ. πορεύομαι διὰ τῆς ἀγορᾶς.

3. Προσδιορισμὸς τοῦ τρόπου.

§ 63. Ὁ τρόπος ἐκφέρεται α') διὰ τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων π. χ. βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῶν προθέσεων διὰ, μετὰ, ἀπό, ἐκ· π. χ. ἡ σοφία οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου (=αὐτομάτως) παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις. Οἱ Πελοποννήσιοι ἐπήλθον διὰ τάχους (=ταχέως)· γ') διὰ δοτικῆς ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς προθέσεως σύν· ὡς βίβη εἶλον τὸ χωρίον.—σὺν γέλῳτι ἦλθον· δ') δι' αἰτ. ἀπλῆς ἢ μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ· π. χ. τίνα τρόπον (=πῶς) τὴν θύραν κόψω;—κατ' ἄλλον τρόπον ὀνομάζει τὸ ἀγαθόν· ε') διὰ τροπικῆς μετοχῆς π. χ. ληζόμενοι ζῶσι.

§ 64. Συγγενῆς μὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ τρόπου εἶνε ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ὄργανου ἢ μέσου. Τὸ ὄργανον ἢ μέσον ἐκφέρεται α') διὰ δοτικῆς, π. χ. λίθοις ἐβαλλον· β') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως διὰ, μάλιστα ἐπὶ προσώπων π. χ. διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὀρώμεν.—ἔλεγε δι' ἐρμηνέως.

4. Προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ.

§ 65. Τὸ ποσὸν ἐκφέρεται α') διὰ τῶν ποσοτικῶν ἐπιρρημάτων π. χ. πάνυ ὀλίγοι—πολὺ ἄριστος· β') διὰ δοτικῆς. Ἡ

δοτική τίθεται μετὰ τῶν παραθετικῶν καὶ τῶν ἐχόντων ἔννοιαν παραθετικὴν καὶ λέγεται δοτικὴ τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς· π. χ. πολλῶ κρείττον ἔστιν ἐμφανῆς φίλος ἢ χρυσοῦ ἀφανῆς.— ἔνιαιτιῶ πρεσβύτερος.— γ') δι' αἰτιατικῆς ἐπὶ ἐκτάσεως τοπικῆς ἢ χρονικῆς· π. χ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα.— ψευδόμενον οὐδεὶς λαμβάνει πολὺν χρόνον.

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ γενικὴ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος. Τοιαύτη γενικὴ τίθεται μετὰ τοῦ ἀξιοῦν, ἀξιοῦσθαι, τιμᾶν, τιμᾶσθαι, καὶ μετὰ τῶν πωλήσεως καὶ ἀγοράσεως σημαντικῶν ῥημάτων· π. χ. ἤξιώθην μεγάλων δωρεῶν.— τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγαθ' οἱ θεοί.

5. Προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

§ 66. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς ἐκφέρεται α') δι' αἰτιατικῆς· π. χ. θαυμαστός τὸ μέγεθος.— τὸν δάκτυλον ἀλγῶ· β') αἰτιατ. μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ, εἰς, πρὸς, περί· π. χ. καθαρὸς καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν.— πρὸς χεμιῶνα καὶ θέρος καρτερικώτατος.— οἱ διαφέροντες εἰς ἀρετὴν· γ') διὰ δοτικῆς· π. χ. ἐγὼ οὔτε ποσὶν εἰμι ταχύς, οὔτε χερσὶν ἰσχυρός· δ') δι' ἀπαρεμφάτου· π. χ. φοβεροὶ μὲν ἰδεῖν (=κατὰ τὴν εἴψιν), δεινοὶ δὲ μάχην. Πολλάκις τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο τίθεται μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὥστε· π. χ. τὸ ὕδωρ ψυχρὸν ὥστε λούσασθαι (=ὡς πρὸς τὸ λούσασθαι, εἰς τὸ νᾶ λουσθῆ τις).

6. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ αἰτίου.

§ 67. Τὸ αἶτιον εἶνε τριπλοῦν α') τὸ ποιητικόν, ἦτοι τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον β') τὸ ἀνγκαστικόν, ἦτοι τὸ ἀναγκάζον τὸ ποιητικόν εἰς ἐνέργειαν· γ') τὸ τελικόν, ἦτοι τὸ σημαῖνον τὸ τέλος, τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὅποιον γίνεται τι.

§ 68. Τὸ ποιητικόν αἶτιον ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ῥημάτων εἶνε τὸ ὑποκείμενον, ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ (σπανίως μετὰ τῆς πρὸς, παρὰ, ἐκ)· π. χ. βούλονται πάντες ὑπὸ τῶν παιδῶν θεραπεύεσθαι· β') διὰ δοτικῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶνε χρόνου παρακειμένου ἢ ὑπερουντελί-

κου ἢ τετελεσμένου μέλλοντος· π. χ. ταῦτα Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται.

§ 69. Τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ ἢ ἔνεκα, σπανιώτερον μετὰ τῆς ἐκ ἢ ἀπό· π. χ. οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν ὑπὸ λύπης· τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν·— ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπηγήθη. Μετὰ τῶν ῥημάτων θαυμάζειν, μακαρίζειν, οἰκτερεῖν, φθονεῖν καὶ τῶν ὁμοίων τίθεται ἀπλή γενικὴ εἰς δῆλωσιν τῆς αἰτίας· π. χ. θαυμάζω σε τῆς τόλμης. — Ἐπὶ τῶν ῥημάτων, κρίνειν, δικάζειν, διώκειν (=κατηγορεῖν), φευγεῖν (κατηγορεῖσθαι) τίθεται κατὰ γενικὴν τὸ ἔγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖόν τις κρίνει, δικάζει κτλ. Οἱ Πέρσαι δικάζουσι καὶ ἀχαριστίας·—διώξομαι σε δειλίας (=θά σε κατηγορήσω ἐπὶ δειλίᾳ)· β') διὰ δοτικῆς· π. χ. δειλία ἔλιπον τὴν τάξιν. Μετὰ τοῦ ψυχικοῦ παθήματος σημαντικῶν ῥημάτων λυπεῖσθαι, χαίρειν, ἤδουσαι, ἄχθεσθαι κτλ. τίθεται πολλάκις ἡ δοτικὴ μετὰ τῆς προθέσεως ἐπὶ π. χ. χαίρει μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λοιποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις τῶν κακῶν· γ') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῆς προθ. διὰ, σπανίως μετὰ τῆς προθέσεως παρὰ ἢ κατὰ π. χ. ἐτετίμητο ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοίαν·—κατὰ φιλίαν (=διὰ φιλίαν) οἱ πλεῖστοι ξυνέσποντο· δ') δι' αἰτιολογικῆς προτάσεως· π. χ. ὁ Κύρος ἄτε παῖς ὢν φιλόκαλος καὶ φιλότιμος ἤδετο τῇ στολῇ.—Χαίρω ὅτι εὐδοκιμεῖς.

§ 70. Τὸ τελικὸν αἷτιον, ἦτοι ὁ σκοπός, ἐκφέρεται α') διὰ γενικῆς μετὰ τοῦ ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, σπανιώτερον μετὰ τῆς ὑπέρ· π. χ. τὰ δένδρα θεραπεύομεν τοῦ καρποῦ ἔνεκεν·—ὑπὲρ δόξης πάντα ποιοῦσαι· β') διὰ δοτικῆς μετὰ τῆς προθ. ἐπὶ π. χ. ἐπὶ κακῷ ἀνθρώπῳ σίδηρος ἀνεύρηται· γ') δι' αἰτιατ. μετὰ τῆς προθ. ἐπὶ ἢ πρὸς, σπανιώτερον μετὰ τῆς διὰ, κατὰ, εἰς· π. χ. ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ·—παντοδαπὰ εὕρηται τὰς πόλεις πρὸς φυλακὴν· δ') διὰ τελικῆς μετοχῆς, τελικῆς προτάσεως καὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου· π. χ. τοῦτο λέξω ἐρχομαι·—τὰ πλοῖα Ἀβροκόμας κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ·—Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Αἰγυπῆτις Θυρέαν οἰκεῖν (=ἵνα οἰκῶσι).

Β'. Περί ἄρθρου.

§ 71. Τὸ ἄρθρον ἦτο ἀρχαιότατα δεικτικὴ ἀντωνυμία. Τὴν σημασίαν ταύτην ἐτήρησεν ἐν τῷ πεζῷ τῶν Ἀττικῶν λόγῳ α') εἰς τὸ ὁ μὲν — ὁ δὲ (= οὗτος μὲν — ἐκεῖνος δὲ) καθ' ὅσας τὰς πτώσεις· π. χ. περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν (= οὗτος μὲν) γὰρ θνητός, ἢ δὲ (= ἐκεῖνη δὲ) ἀθάνατος· δ') εἰς τὸ ὁ δέ, ἢ δέ, τὸ δέ, καθ' ὅσους τοὺς τύπους· π. χ. Κῦρος δίδωσι Κλεάρχῳ μυρίους δαρεικούς· ὁ δὲ (= οὗτος δὲ) λαθὼν τὸ χρυσίον συνέλεξε στρατεύμα· γ') εἰς τὸ καὶ τὸν· ὅπερ εὑρηται μόνον ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου· π. χ. καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγεται· δ') εἰς τὸ τὸν καὶ τὸν, τὸ καὶ τό· π. χ. ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τὸν (= πρὸς τὸν δεῖνα καὶ δεῖνα).— Ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι· ε') εἰς τὸ πρὸ τοῦ (= πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον).

§ 72. Τὸ ἄρθρον ὡς ἄρθρον τίθεται μετὰ οὐσιαστικοῦ α') ἔνα παραστήσῃ ἀντικείμενόν τι εἶδους τινὸς ὡς γνωστὸν καὶ ὠρισμένον π. χ. οὕτως ἐκέλευσεν ὁ ἄνθρωπος, (ὁ γνωστὸς ἄνθρωπος). — Οἱ ἑπτὰ σοφοί· β') ἔνα δηλώσῃ ὅσον εἶδος ὠρισμένον· π. χ. ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας (= τὸ ἀνθρώπινον γένος)· οὕτω τίθεται τὸ ἄρθρον μάλιστα μετ' ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν οὐσιαστικῶς λαμβανομένων· π. χ. ὁ ἀνδρεῖος (= πᾶς ἀνδρεῖος), ὁ βουλόμενος.

§ 73. Ἄνευ ἄρθρου τίθενται α') τὰ κύρια ὀνόματα (ἐκτός ἐὰν εἴνε γενικῶς γνωστά ἢ ἐμνημονεύθησαν ἀνωτέρω· π. χ. ὁ Ὅμηρος· β') τὸ βασιλεύς, ὅταν λέγηται ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· γ') εἰς τινὰς συνήθειας καταστάσας φράσεις: ἄμ' ἔφ, ἄμα ἢ γλίφ ἀνίσχοντι, ἄφ' ἑσπέρας, μέχρι δειλῆς, ἐν δεξιᾷ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες (= γυναικόπαιδα) κτλ.

§ 74. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συνάρθρου οὐσιαστικοῦ τίθεται ἢ μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ οὐσιαστικοῦ, ὡς: αἱ δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι, ἢ χάριν ἐμφάσεως μετὰ τὸ οὐσιαστικόν, ἐπαναλαμβάνεται δὲ τὸ ἄρθρον καὶ πρὸ τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. ὀχληρὸν ὁ χρόνος ὁ πολὺς.

§ 75. Τὸ ἐπίθετον, ὅπερ ἄνευ ἄρθρου κεῖται πρὸ συνάρθρου

οὐσιαστικοῦ ἢ μετὰ σύναρθρον οὐσιαστικόν, εἶνε κατηγορούμενον τοῦ οὐσιαστικοῦ π. χ. βέβαιον ἔξεις τὸν βίον δίκαιος ὢν.—τὸ σῶμα θνητὸν ἔχομεν.

§ 76. Γενικὴ πτώσις καὶ ἐπίρρημα καὶ πρόθεσις μετὰ τινος πτώσεως διὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου· π. χ. ὁ τοῦ βασιλέως (=ὁ βασιλείος) θρόνος — αἱ πέρυσι (=αἱ περυσιναι) πρεσβεῖται — ἢ κατὰ νόμον (=ἡ νόμιμος) τιμωρία.

§ 77. Πᾶσα λέξις καὶ ὀλόκληρος πρότασις διὰ τοῦ ἄρθρου τὸ λαμβάνει δύναμιν οὐσιαστικοῦ π. χ. ἔταν λέγω τὸ ἡμεῖς, τὴν πόλιν λέγω.—Ἐν ἔτι λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ἡμᾶς.

Γ'. Περὶ ἄντωνυμιῶν.

1. Προσωπικαὶ ἄντωνυμίαι.

§ 78. Αἱ ὀνομαστικαὶ τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν τίθενται, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον μετ' ἐμφάσεως (ἄλλως παραλείπονται)· π. χ. οὐ μὲν παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ. Ὡς προσωπικὴ ἄντωνυμία τοῦ γ' προσώπου χρησιμεύει ἢ αὐτός. Ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τίθενται οἱ μὲν ἐγκλιτικοὶ τύποι, μου, μοι, με, σου, σοι, σε, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἄπλως τὸ πρόσωπον, οἱ δὲ ὀρθοτονούμενοι, ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ, σοῦ, σοί, σέ, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ πρόσωπον μετ' ἐμφάσεως π. χ. ἔστι μοι χρήματα·—ἐμοὶ μὲν ἔστι χρήματα, σοὶ δ' οὐ.

2. Ἡ ὀριστικὴ καὶ ἐπαναληπτικὴ ἄντωνυμία αὐτός.

§ 79. Ἡ αὐτὸς α') ἔχει διασταλτικὴν σημασίαν· π. χ. αὐτὸς ὁ βασιλεύς.—Ἐμὲ αὐτὸν ὕβρισε· β') εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις ἔχει καὶ ἐπαναληπτικὴν σημασίαν καὶ χρησιμεύει ὡς προσωπικῆς ἄντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου π. χ. μετεπέμψατο ὁ Ἀστυάγης τὴν θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς· γ') μετὰ τοῦ ἄρθρου σημαίνει ταυτότητα καὶ τίθεται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐπίθετον· π. χ. ὁ αὐτὸς ἀνὴρ (=ὁ ἴδιος).

3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἄντωνυμίαι.

§ 80. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἄντωνυμίαι τίθενται ἀντὶ τῶν προσωπικῶν, ἔταν ἀναφέρωνται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως

π. χ. πείθω ἑμαυτόν·—γνώθι σαυτόν·—ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

§ 81. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου τίθεται καὶ εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις ἀναφερομένη εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως (ἕμμεσος αὐτοπάθεια)· π. χ. ἄνθρωποι ἐπ' οὐδένας μᾶλλον συνίστανται ἢ ἐπὶ τούτους, οὓς ἂν αἰσθωνται ἄρχειν ἑαυτῶν ἐπιχειροῦντας. Ἐπὶ τῆς ἑμμέσου ταύτης αὐτοπαθείας τίθεται καὶ ἡ προσωπικὴ οὐ (σπανίως)· οἱ, σφῶν, σφίσιν, σφᾶς· π.χ. ἐφοβεῖτο ὁ Κύρος μὴ ὁ πάππος ἀποθάνῃ.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ εὐρηναί ἐνίοτε αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς· π. χ. ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς (=πρὸς ἀλλήλους).

4. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 82. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι τίθενται ἐπὶ ἐμφάσεως· ἄλλως τίθενται αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἢ (ἐπὶ αὐτοπαθείας) τῶν αὐτοπαθῶν ἀντωνυμιῶν· π. χ. τὴν ἐμὴν τύχην εὐρήσεις βελτίω τῆς σῆς.—Τὴν σιγὴν σου συγχώρησιν θήσω.—Ἐλεύθερον φύλαττε τὸν σαυτοῦ τρόπον.—Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου δὲν εἶνε εὐχρηστος παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμεύει ἡ γενικὴ τῆς αὐτοῦ (αὐτοῦ, αὐτῶν) καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας ἢ γεν. ἑαυτοῦ καὶ ἑαυτῶν· π. χ. Ἀστυάγης μετεπέμψατο τὴν θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς.—Τῶν νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σφίσειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν.

5. Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 83. Ἡ ὅδε δεικνύει τι παρὸν ἢ εὐθὺς κατόπιν λεγόμενον, ἢ αὐτὸς σημαίνει τι, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐγένετο λόγος πρὸ ὀλίγου· ἔθεν ἀναφέρεται συνήθως εἰς τὰ ἡγούμενα, σπανιώτερον εἰς ἐπομένην ἐπεξηγήσιν· π. χ. ἐγὼ τε καὶ Μελησίαις ὅδε (=οὗτος ἐδῶ).—Ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημένα) μὲν σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δ' ἀπάγγελλε τάδε (=τὰ ἐξῆς).—ἀνδρεῖος ὀνομάζεται οὗτος, ὅς ἂν ἐν τῇ τάξει μένων μάχηται. Ἡ ἐκεῖνος δεικνύει τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς μεμακρυσμένον.

ΣΗΜ. Ὡς διαφέρει ἡ οὗτος τῆς ὅδε, διαφέρει καὶ ἡ τοσοῦτος τῆς

ποσόςδε ἢ τοιοῦτος τῆς τοιάδε καὶ ἡ τηλικούτος τῆς τηλικόςδε· π. χ. ποιαῦτα (δηλ. οἷα τὰ εἰρημένα) μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον, οἱ δὲ Κορινθιοὶ μετ' αὐτοὺς τοιάδε (δηλ. οἷα τὰ ἐξῆς).

6. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 84. Αἱ ἀπλαῖ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅς, οἶος, ὅσος, ἀναφέρονται εἰς ὠρισμένον τι καὶ γενικόν· π. χ. ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πικρὸν ἔρα.—Μακάριος ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.

§ 85. Τὸ ἀναφορικὸν τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται· ἡ πτώσις τοῦ ἀναφορικοῦ κρέμαται ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποῖαν κατέχει ἐν τῇ ἀναφορικῇ προτάσει· π. χ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀνὴρ, ὃν εἶδες.

Ἄλλ' ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἀναφορικοῦ τίθεται συνήθως κατὰ τὴν πτώσιν τῆς λέξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, ὅταν αὕτη εἴνε γενικῆς ἢ δοτικῆς πτώσεως, τὸ δὲ ἀναφορικὸν εἴνε ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. ἔστε ἀξιοὶ τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (ἀντὶ ἧν κέκτησθε). Ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποῖαν τὸ ἀναφορικὸν ἀναφέρεται, ἂν εἴνε δεικτικὴ ἀντωνυμία, παραλείπεται, ἂν δὲ εἴνε οὐσιαστικόν, μεταβαίνει πολλάκις εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ἄνευ ἄρθρου· π. χ. ἐπαινῶ σε ἐφ' οἷς λέγεις (=ἐπὶ τούτοις, ἃ λέγεις)—ἀμαθέστατοὶ ἔστε ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλλήνων (=τῶν Ἑλλήνων, οἷς ἐγὼ οἶδα).

ΣΗΜ. Ἐνίοτε ἡ λέξις, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται τὸ ἀναφορικόν, τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἀναφορικοῦ· π. χ. πολιτείας οἷαν εἶναι χρὴ παρὰ μόνους ἡμῖν ἐστι (πολιτεία οἷαν κτλ.). Τοῦτο γίνεται συνήθως εἰς τὸ οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις οὐ . . . παραλείπεται δηλ. τὸ ἐστὶ, τὸ δὲ οὐδεὶς τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἀναφορικοῦ· π. χ. Γοργίας οὐδενὶ ὄφ, οὐκ ἀπεκρίνατο (=οὐδεὶς ἐστὶν ὄφ οὐκ ἀπεκρίνατο Γοργίας).

§ 86. Ἡ οἶος, ὅσος καὶ τὸ ἐπίρρημα ὡς τίθενται πολλάκις ἐπὶ ἀναφωνήσεων θαυμασμοῦ· π. χ. ὅσην τὴν δύναμιν ἔχεις (=πόσον μεγάλην!)—ὡς μοι καλὸς ὁ πάππος (πόσον καλὸς κτλ.).

7. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς.

§ 87. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς οὐσιαστικῶς μὲν λαμβανόμενη σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἀόριστον π. χ. ἴτω τις ἐφ'

ὑδαρ. Ἐπιθετικῶς δὲ λαμβανομένη παριστᾷ τὸ μεθ' οὗ τίθεται ὡς ἀόριστον· π. χ. γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχε.

Μετ' ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν καὶ ἀριθμητικῶν ἢ τίς συναπτομένη κολάζει τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ σημαίνει περίπου· π. χ. ἡ γραφή τοιαύδε τις ἦν (=τοιαύτη περίπου)—πεντήκοντά τινας ἀπέκτειναν.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδέτερον τί σημαίνει ἐνίοτε *σπουδαῖόν τι, λόγου ἄξιον*· π. χ. οἴονταί τε εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι (=νομίζουσιν ὅτι εἶνε κατὶ, δηλ. σπουδαῖοι)—*ἔδοξέ τε λέγειν* (=ἔφάνη ὅτι ἔλεγε κατὶ σπουδαῖον).

8. Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 88. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν μετοχὴν ἢ εἰς ἐξηρητημένην πρότασιν· π. χ. τί ἂν ποιοῦντες ἀναλάβωμεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν;—ἽΟταν τί ποιήσωσι, νομεῖς τοὺς θεοὺς σοῦ φροντίζεις;—Ἐνίοτε κείνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει δύο ἐρωτηματικὰ ἀσυνδέτως· π. χ. τίνας ὑπὸ τίνων εὐροῖμεν ἂν μείζονα εὐηργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων;

Δ'. Περὶ ῥήματος.

1. Προσωπικά, ἀπρόσωπα.

§ 89. Τὰ ῥήματα εἶνε ἢ προσωπικά ἢ ἀπρόσωπα. Προσωπικά λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα εἶνε εὐχρηστα καθ' ἑλα τὰ πρόσωπα καὶ δέχονται καὶ πρόσωπον ὡς ὑποκείμενον. Ἀπρόσωπα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶσι μόνον κατὰ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον καὶ δὲν δέχονται προσωπικὸν ὑποκείμενον· π. χ. δεῖ, χρῆ, προσήκει, ἔξεστι, πέπρωται, εἴμαρται.

§ 90. Ῥήματά τινα λαμβάνονται καὶ προσωπικῶς καὶ ἀπρόσωπως· π. χ. δοκῶ καὶ δοκεῖ, συμβαίνω καὶ συμβαίνει κτλ.

§ 91. Καὶ ἐκ προσωπικῶν ῥημάτων εὐρηγνταί τινὰ ἐν τῷ παθητικῷ τύπῳ, ὡς ἀπρόσωπα· π. χ. λέγεται, ᾄδεται, ὁμολογεῖται.

§ 92. Ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ τίθεται ἀπαρέμφατον· π. χ. δεῖ γράμματᾶ μαθεῖν καὶ μαθόντα νοῦν· ἔχειν ἢ νοεῖται ἢ ἀφηρημένη αὐτῶν ἔννοια· π. χ. δεῖ μοι χρημάτων (=ἐνδεῖα ἔστι μοι χρημάτων).

2. Αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων.

α'. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα.

§ 93. Πολλὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα· π. χ. ἄγω τινὰ=ὀδηγῶ τινά, καὶ ἄγω=χωρῶ, ἔρχομαι. Καιρὸς ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· ἐκλείπω τι=ἀφίνω τι, καὶ ἐκλείπω=ἀφανίζομαι. Ἐξέλιπεν ἡ σελήνη.

§ 94. Πολλὰ ἀμετάβατα συντιθέμενα μετὰ προθέσεων λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικὰ· π. χ. διαβαίνω τὸν ποταμόν·—περιέρχομαι τὴν γῆν.

β'. Τὰ παθητικὰ ῥήματα.

§ 95. Παθητικὰ σχηματίζονται ἐκ τῶν μεταβατικῶν ἐνεργητικῶν, ἅτινα συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς. Ἐν τῇ τροπῇ δὲ τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς παθητικὸν μεταβάλλεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ εἰς ποιατικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ· π. χ. ἔπατήρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν—ὁ υἱὸς ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ πατρός.

§ 96. Ἐνίοτε καὶ ἐκ ῥημάτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς ἀπαντᾷ παθητικόν· π. χ. ἄρχομαι, κταφρονοῦμαι, ἀμελοῦμαι, καταγελῶμαι, φθονοῦμαι, ἐπιβουλεύομαι· ὡς: ἀσκεῖται τὸ τιμώμενον, ἀμελεῖται δὲ τὸ ἀτιμαζόμενον.—Παλαμῆδης διὰ σοφίας φθονηθεὶς ὑπ' Ὀδυσσεύς ἀπώλετο.

§ 97. Ὅταν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα συντάσσεται μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς, ἐν τῇ τροπῇ αὐτοῦ εἰς παθητικὸν ἢ αἰτιατικὴ γίνεται ὑποκείμενον, ἢ δὲ γενικὴ ἢ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος· π. χ. καταγιγνώσκω τινὸς θάνατον=καταγιγνώσκεται τινὸς θάνατος, κεράννυμι οἶνον ὕδατι=κεράννυται οἶνος ὕδατι.

§ 98. Ὅταν τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα συντάσσεται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς, ἐν τῇ τροπῇ αὐτοῦ εἰς παθητικὸν ἢ αἰτιατικὴ τοῦ προσώπου μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, ἢ δὲ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἀμετάβλητος· π. χ. διδάσκω τινὰ τὴν ῥητορικὴν=διδάσκεται τις ὑπ' ἐμοῦ τὴν ῥητορικὴν. Ἄν δὲ ἢ μία αἰτιατικὴ εἶνε κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου, ἐν τῇ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

παθητικῶ γίνεται κατηγορούμενον τοῦ υποκειμένου· π. χ. οἱ Ἀθηναῖοι εἶλοντο Περικλέα στρατηγὸν = Περικλῆς ἠρέθη ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός. Ἐν δὲ ἡ μία αἰτιατικὴ εἶνε σύστοιχος, αὕτη μένει ἀμετάβλητος· π. χ. εὐεργετῶ τινα μεγάλην εὐεργεσίαν = εὐεργετείται τις ὑπ' ἐμοῦ μεγάλην εὐεργεσίαν.

§ 99. Ὡς παθητικὸν τοῦ ἀποκτείνω εἶνε τὸ ἀποθνήσκω, τοῦ ποιῶ (τινὰ εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι) τὸ πάσχω (εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι), τοῦ λέγω (τινὰ εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι) τὸ ἀκούω (εὖ ἢ κακῶς, ἀγαθόν τι ἢ κακόν τι), τοῦ διώκω (=κατηγοροῦ ἐπὶ δικαστηρίου) τὸ φεύγω (=κατηγοροῦμαι ἐπὶ δικαστηρίου), τοῦ αἰρῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω) τὸ ἀλλίσκομαι.

γ'. Τὰ μέσα ῥήματα.

§ 100. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουσιν ἐνέργειαν κατ' αὐθεΐαν ἢ πλάγιως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ ἐνεργεῖν υποκειμένον. Διαιροῦνται δὲ εἰς εὐθεΐα ἢ αὐτοπαθῆ, πλάγια ἢ περιποιητικὰ καὶ δυναμικὰ.

§ 101. Τὰ αὐτοπαθῆ μέσα σημαίνουσιν ἐνέργειαν ἐπιστρέφουσαν κατ' εὐθεΐαν εἰς αὐτὸ τὸ υποκείμενον· π. χ. λούομαι = λούω ἑμαυτόν, χρίομαι, ἀλείφομαι, γυμνάζομαι, ἐπλίζομαι, κοσμοῦμαι, καλύπτομαι, κκλωπίζομαι.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τὸ μέσον ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ σημαίνει ἐνέργειαν, μεταβαίνουσαν ἀμοιβαίως εἰς τὰ υποκείμενα (μέσον ἀλληλοπαθές)· π. χ. ὑβρίζονται = ὑβρίζουσιν ἀλλήλους.

§ 102. Τὰ πλάγια ἢ περιποιητικὰ μέσα σημαίνουσι πράξιν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ τὸ υποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ· π. χ. πορίζομαι χρήματα = πορίζω ἑμαυτῷ χρήματα· ποιοῦμαι τινα φίλον = ποιῶ τινα ἑμαυτῷ φίλον.

ΣΗΜ. Τὸ περιποιητικὰ μέσα σημαίνουσι πολλάκις πράξιν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ τὸ υποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ διὰ μέσου ἄλλου (μέσα διάμεσα)· π. χ. οἰκοδομοῦμαι οἶκον = οἰκοδομῶ ἑμαυτῷ οἶκον (διὰ τοῦ οἰκοδόμου)· δανείζομαι χρήματα = δανείζει μοί τις χρήματα, τίθεμαι νόμους κτλ. Τοὺς ἀγράφους νόμους οὐχ οἱ ἄνθρωποι ἔθεντο, ἀλλ' οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ἔθεσαν.

§ 103. Τὰ δυναμικὰ μέσα ῥήματα σημαίνουσι πράξιν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ τὸ υποκείμενον διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων ἢ με-

σων· π. χ. ἀποφαίνομαι γνώμην = ἀποφάνω γνώμην ἑαυτοῦ·
ποιούμαι λόγον = λέγω, ἐν ᾧ τὸ ποιῶ λόγον σημαίνει γίνομαι αἰ-
τιος νὰ λέγωσιν ἄλλοι.

ΣΗΜ. Τὸ ποιούμαι μετ' ἀφρημένου ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ ἀπο-
τελεῖ ἐμφαντικὴν περιφρασιν τοῦ ῥήματος· π. χ. ποιούμαι πόλεμον =
πολεμῶ, ποιούμαι χρῆσιν = χρῶμαι κτλ.

3. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

Προσημείωσις. Ἡ πράξις α') κατὰ μὲν τὴν ποιότητα παρί-
σταται ἢ ὡς διαρκούσα ἢ ὡς τετελεσμένη ἢ ὡς παρελθούσα ἢ
ὡς μέλλουσα.

Ἡ κατὰ χρόνον διαφορὰ ὑπάρχει ἐν τῇ ὀριστικῇ ἐγκλίσει.

α'. Ὁ ἐνεστώς.

§ 104. Ὁ ἐνεστώς σημαίνει α') πράξιν ἐν τῷ παρόντι γινομέ-
νην, ἐξακολουθοῦσαν, διαρκούσαν· π. χ. ἵκετεύομέν σε πάντες·
— ἔστι θεός· β') πράξιν συνήθως γινομένην ἢ ἐπαναλαμβανομένην·
π. χ. οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις
παιδεύονται. Ὁ ἐνεστώς οὗτος εἶνε εὐχρηστος ἐπὶ κρίσεων, αἰτι-
νες πάντοτε ἀληθεύουσι· π. χ. ἄπανθ' ὁ λιμὸς γλυκέα ποιεῖ· γ')
πράξιν σκοπούμενην, δηλ. πράξιν, τὴν ὁποῖαν τὸ ὑποκείμενον
οκοπεῖ, προσπαθεῖ νὰ πράξῃ· π. χ. πείθω = προσπαθῶ πείσαι,
ᾠνοῦμαι = βούλομαι πρίασθαι κτλ.· δ') πράξιν παρελθούσαν, τὴν
ὁποῖαν ὁ λέγων ἐν ζῳηρᾷ διηγῆσει παριστᾶ ὡς παρούσαν· π. χ.
Λύσανδρος προσδαλὼν αἶρεῖ τὴν πόλιν. Ὁ ἐνεστώς οὗτος λέγεται
ἱστορικὸς καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν ἄοριστον· ε') πράξιν μέλλουσαν,
τὴν ὁποῖαν ὁ λέγων διὰ τὸ βέβαιον παριστᾶ ὡς γινομένην ἢ ὄν·
π. χ. εἰ ἡ πόλις αὕτη ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία.

Πολλοὶ ἐνεστώτες ἔχουσι καὶ παρακειμένου σημασίαν· π. χ.
νικῶ = νικῶ καὶ εἰμί νικητής, φεύγω = φεύγω καὶ εἰμί φυγάς.
Μόνον δὲ παρακειμένου σημασίαν ἔχει τὸ ἦκω = ἐλήλυθα καὶ τὸ
οἴχομαι = ἀπελήλυθα.

β'. Ὁ παρατατικός.

§ 105. Ὁ παρατατικός εἶνε ἐν τῷ παρελθόντι ὅ,τι ὁ ἐνεστώς ἐν τῷ παρόντι, δι' ὃ σημαίνει α') πράξιν ἐν τῷ παρελθόντι γενομένην, ἐξακολουθοῦσαν, διαρκουσαν· π. χ. χθές ἔγραφον· β') πράξιν συνήθως γενομένην ἢ ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. Σωκράτης πάντας ᾠφέλει· γ') πράξιν σκοπούμενην ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. νέων ἔπεισεν (= ἐπειράτο πείσαι) αὐτοὺς ἀποτρέπεσθαι, οἱ δὲ οὐχ ὑπήκουον. Ὡς πολλοὶ ἐνεστώτες ἔχουσι καὶ παρακειμένου σημασίαν, οὕτως οἱ παρατατικοὶ αὐτῶν ἔχουσι καὶ ὑπερσυντελικῆς σημασίαν· π. χ. ἐνίκων = ἐνίκων καὶ ἦν νικητής, ἔφευγον = ἔφευγον καὶ ἦν φυγὰς. Ὁ παρατατικός τοῦ οἴχομαι καὶ τοῦ ἦκω ἔχει σημασίαν ὑπερσυντελικῆς, συνηθέστερον δὲ τοῦ ἀόριστου· ὠχόμην = ἀπεληλύθειν ἢ ἀπῆλθον· ἦκον = ἔληλύθειν ἢ ἦλθον.

γ'. Ὁ ἀόριστος.

§ 106. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πράξιν ἀπλῶς γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. κατέβην χθές εἰς Πειραιᾶ. Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουσι διαρκουσαν κατάστασιν, ὁ ἀόριστος πολλάκις σημαίνει πράξιν, ἣτις ἤρξατο ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. ἐβασίλευσα = ἐγενόμην βασιλεύς, ἤρξα, ἐπλούτησα κλπ.

ΣΗΜ. Ὁ ἀόριστος σημαίνει πολλάκις τὸ συνήθως γινόμενον καὶ λέγεται *γνωμικός ἀόριστος*, διότι εἶνε εὐχρηστος ἐπὶ γνωμῶν· ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ ἐνεστώτα· π. χ. τὰς τῶν φαύλων συνουσίας ὀλίγος χρόνος διέλυσε (διαλύει).

δ'. Ὁ μέλλων.

§ 107. Ὁ μέλλων σημαίνει πράξιν, ἣτις θὰ γίνῃ ἀπλῶς, ἢ θὰ διαρκῆ ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. ποιήσω ταῦτα — ἀτίδιον τὴν χάριν σοι ἔξω (= θὰ ἔχω). Ἐπὶ δὲ τῶν ῥημάτων, τῶν σημαίνοντων διαρκῆ κατάστασιν, ὁ μέλλων σημαίνει πολλάκις ὅτι ἢ πράξις θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. βασιλεύσω = θὰ γίνω βασιλεύς, ἄρξω κλπ.

ε'. Ὁ παρακείμενος.

§ 108. Ὁ παρακείμενος σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι· π. χ. τέθηγα = εἰμί νεκρός· τέθαμμαί = εἰμί τεθαμμένους· κέκτημαι = ἔχω — τεθναῖσιν οἱ ἀποθανόντες.

Κωνστ. Σ. Κατεβαῖνη — Συντακτικόν.

3

γ'. Ὁ ὑπερσυντέλικος.

§ 109. Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. ἐτεθνήκειν = ἦν νεκρός, ἐτεθάμμην = ἦν τεθαμμένος, ἐκεκτῆμην = εἶχον.

ζ'. Ὁ τετελεσμένος μέλλων.

§ 110. Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. τεθνήξω = ἔσομαι νεκρός.

Παρατήρησις ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν χρόνων ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσιν, ἐν τῷ ἀπαρεμφάτῳ καὶ τῇ μετοχῇ.

§ 111. Ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐγκλίσεσι δηλοῦται μόνον ἡ ποιότης τῆς πράξεως ὡς διαρκῆς ἢ τετελεσμένη ἢ ἀπλῶς, ὁ δὲ χρόνος ὀρίζεται μόνον ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως· π. χ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε· εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε· ἐρῶ ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε. Ὡσαύτως ἐν τῇ μετοχῇ καὶ τῷ ἀπαρεμφάτῳ.

4. Αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος.

Προσημείωσις. Ἐπειδὴ αἱ προτάσεις ἢ καίονται καθ' ἑαυτὰς καὶ ἀνεξαρτήτως (κύρια ἢ ἀνεξάρτητα προτάσεις), ἢ ἐξαρτῶνται ἐξ ἄλλων (ἐξηρητημένα προτάσεις), διὰ τοῦτο αἱ ἐγκλίσεις ἐξετάζονται α') ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων· β') ἐπὶ τῶν ἐξηρητημένων προτάσεων.

α'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

§ 112. Ἡ ὀριστικὴ παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς πραγματικὴν· π. χ. ὁ ἄνθρωπος ἔστι θνητός·—πολλάκις ἐθαύμασα.

Ἡ ὀριστικὴ τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ εἶθε ἢ τοῦ εἶ γὰρ σημαίνει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον· π. χ. εἶθε ἦσθα θανατός.

§ 113. Ἡ ὑποτακτικὴ παριστᾷ τὴν πράξιν προσδοκωμένην καὶ ἐπιθυμητήν. Τίθεται δὲ α') κατὰ τὸ α') πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ, σπανιώτερον δὲ τοῦ ἐνικοῦ, εἰς δῆλωσιν προτροπῆς· π. χ. ἴωμεν. Πολλάκις προτάσσεται τὸ ἄγε ἢ φέρε ἢ ἴθι· π. χ. ἄγε δῶμεν·—φέρε δὴ τὰς μαρτυρίας ὑμῶν ἀναγῶ·—Ἐπὶ β' ἢ γ'

προσώπου τίθεται ἢ προστακτικὴ εἰς δήλωσιν προτροπῆς β') ἐπὶ ἐρωτήσεων ἀπορηματικῶν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρετῶν συμβουλεύεται ἢ αἰτεῖται γνώμην περὶ πρακτέου π. χ. τί εἶπω; εἶπωμεν ἢ σιγῶμεν; Πολλάκις προτάσσεται τὸ βούλει ἢ τὸ βούλεσθε π. χ. βούλει σοι εἶπω;

§ 114. Ἡ εὐκτικὴ παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀπλῆν σκέψιν τοῦ λέγοντος. Τίθεται δὲ α') εἰς δήλωσιν εὐχῆς, ἣτις δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ. Πολλάκις προτάσσεται αὐτῆς τὸ εἶθε ἢ τὸ εἰ γάρ· π. χ. ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος· — μή μοι γένοιθ' ἄ βούλομαι, ἀλλ' ἄ συμφέρει· — εἶθε μήποτε γνοίης ὅς εἰ, β') μετὰ τοῦ ἄν εἰς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. εἶποι τις ἄν=δύναται τις νὰ εἴπη.

ΣΗΜ. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν τίθεται πολλάκις παρὰ τοῖς Ἄττικοῖς πρὸς μειωτέραν ἔκφρασιν ἀντὶ τῆς προστακτικῆς *χωροῖς* ἄν εἶσω (χώρει εἶσω).

§ 115. Ἡ προστακτικὴ παριστᾷ ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος καὶ τίθεται α') εἰς δήλωσιν προσταγῆς· π. χ. ἄπτε, παῖ, λύχρον· β') εἰς δήλωσιν προτροπῆς ἢ παραινέσεως π. χ. θάρρει· — Ἄεί τι βούλου χρήσιμον προσμανθάνειν· γ') εἰς δήλωσιν δεήσεως, εὐχῆς ἢ κατάρσεως· π. χ. Ζεῦ, Ζεῦ, τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει· — Χαῖρε. — Ἐοῦ ἔς κόρακας· δ') μετὰ τοῦ μὴ εἰς δήλωσιν ἐπὶ ἀπαγορεύσεως. Τίθεται δὲ προστακτικὴ μετὰ τοῦ μὴ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶνε χρόνου ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου, ὅταν δὲ εἶνε χρόνου ἀορίστου, τίθεται ὑποτακτικὴ· π. χ. μὴ φοβοῦ. — μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης. Ἐνίοτε τίθεται καὶ προστακτικὴ ἀορίστου, ἀλλὰ κατὰ τὸ γ' μόνον πρόσωπον· π. χ. μηδεὶς ἡμῶν προσδοκησάτω ἄλλως.

β'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἐξηρητημένων προτάσεων.

1. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἐιδικαῖς προτάσεσι.

Προσημείωσις. Εἰδικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ προτάσεις αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ ὅτι ἢ ὡς. Αὗται τίθενται μετὰ ῥῆμα λεκτικῶν ἢ γνωστικῶν ὡς ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον αὐτοῦ ἢ μετὰ τὸ οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὡς ἐπεξηγήσεις αὐτοῦ· π. χ. λέγει

ὡς ὑβριστής εἰμι. — Οἶδα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. — Τῷ φθόνῳ τοῦτο μόνον ἀγαθὸν πρόσσειν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν ἐστιν.

§ 116. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις τίθεται ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἢ εὐκτικὴ μετὰ ἄν), ὡς καὶ εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· π. χ. οἶδα ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. — Σεύθης εἶπεν ὅτι οὐδενὶ ἄν ἐπιστήσειεν Ἀθηναίων. Ὅταν δὲ ἡ εἰδικὴ πρότασις ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται εἰς αὐτὴν συνήθως εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς· π. χ. Κύρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.

2. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς πλαγαῖσι ἐρωτήσεσι.

§ 117. Ἡ ἐρώτησις λέγεται εὐθεῖα ἢ ἀνεξάρτητος, ὅταν ἐκφέρηται κατ' εὐθείαν καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος. Ἐκφέρεται δὲ ἢ ἄνευ ἐρωτηματικῆς λέξεως ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων ἢ διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων, ἄρα (= ἄρά γε), ἦ (= ἀληθῶς), μὴ (= μήπως). Ὅταν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διπλῆ, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τίθεται τὸ πότερος (πότερον ἢ πότερα), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ ἢ· π. χ. οὗτος καθεύδεις; — Τίς εἶ; — Πῶς ἐσώθη ἐκ τῆς μάχης; — Ἄρα σὺ εἶ ὁ Σωκράτης ὁ φροντιστῆς ἐπικαλούμενος; — Μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις; — Πότερον αἱ γυναῖκες φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶνε ἢ οἱ ἄνδρες; Τίθεται δὲ εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις α') ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν), ὡς καὶ εἰς τὰς μὴ ἐρωτηματικὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις· β') ὑποτακτικὴ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἐκφράξῃ ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου (ἰδὲ § 113).

§ 118. Πλαγία ἢ ἐξηρητημένη λέγεται ἡ ἐρώτησις, ὅταν δὲν ἐκφέρηται κατ' εὐθείαν, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος. Ἐκφέρεται δὲ α') διὰ τῶν συνθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, κτλ., ὅπου, ὅπως κτλ.), ἅτινα λαμβάνονται καὶ ὡς ἐρωτηματικά, πολλάκις δὲ καὶ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, καθὼς καὶ ἡ εὐθεῖα· β') διὰ του εἶ. Ὅταν δὲ εἶνε διπλῆ, ἐκφέρεται διὰ τοῦ πότερον — ἦ, εἶ — ἦ, εἶτε — εἶτε. Τίθεται δὲ εἰς τὴν πλαγίαν

ἐρώτησιν ἢ ἐγκλίσεις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως. "Όταν δὲ ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως ἡ εὐκτική π. χ. συμβουλευόμεθά σοι τί χρὴ ποιεῖν.—Τούτῳ τὸν νοῦν προσέχετε, εἰ δικάια λέγω ἢ μή.—"Ερωτᾷ δὲ Κρίτων πῶς με θάπτη.—"Εβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσι τοὺς ἄνδρας εἴτε ἄλλο τι χρήσονται.—"Επήθετο τὸν Μηδοσάτην εἰ ἀληθῆ ταῦτ' εἶη.

§ 119. Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημερινὰ φροντίδα ἢ ἐνέργειαν ἐπιφέρειται πλαγία ἐρώτησις διὰ τοῦ ὅπως τῆς ὀριστικῆς μέλλοντος (σπανίως διὰ τοῦ ὅπως καὶ εὐκτικῆς μέλλοντος μετὰ ἱστορικὸν χρόνον) π. χ. Ἐπρασσον, ὅπως τις βοήθεια ἦξει (=πῶς νὰ ἔλθῃ βοήθειά τις).

ΣΗΜ. Τὸ ὅπως μεθ' ὀριστικῆς μέλλοντος κεῖται πολλάκις κατὰ παράλειψιν τοῦ κυρίου ῥήματος (σκόπει ἢ σκοπεῖτε) εἰς δήλωσιν παρακελεύσεως π. χ. ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἔσει (=κύτταξε νὰ φανῆς ἄνδρας).

§ 120. Μετὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα τίθεται πρότασις ἐρωτηματικὴ διὰ τοῦ μή (=μήπως) ἐκφερομένη (καὶ ἐπὶ ἀποφάσεως διὰ τοῦ μή οὐ). Εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις τίθεται α') ὀριστικῆ, ὅταν τις φοβῆται μή γίνεται ἢ δὲν γίνεται τι· π. χ. φοβοῦμαι μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις (εὐθεῖα ἐρώτησις: μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις;) β') ὑποτακτικῆ ἢ εὐκτικῆ (ὡς εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις), ὅταν τις φοβῆται μή γίνῃ ἢ δὲν γίνῃ π. χ. φοβεῖται μή τὰ ἔσχατα πάθῃ.

3. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς αἰτιολογικαῖς προτάσεσι.

§ 121. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὅτι, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ. Τίθεται δὲ εἰς προσδιορισμὸν τῆς αἰτίας.

Εἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις τίθεται ὀριστικῆ. Μόνον ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, δύναται νὰ τεθῇ εὐκτικῆ, καὶ τότε ἡ αἰτία παρίσταται ὡς γνώμη τοῦ κυρίου ὑποκειμένου π. χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι εἰς χεῖρας ἦλθον.—Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκαύκισον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξίγιοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημερινὰ χαρὰν, λύπην, μορφήν, ἀγάπην, ἢ αἰτιολογικῆ πρότασις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι.

4. Αί ἐγκλίσεις ἐν ταῖς τελικαῖς προτάσεσι.

§ 122. Αἱ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων ἵνα, ὅπως, ὡς καὶ ἀποφατικῶς διὰ τοῦ ἵνα μή, ὅπως μὴ καὶ διὰ μόνου τοῦ μή. Τίθεται δὲ εἰς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ.

Εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις τίθεται ὑποτακτικὴ, ὅταν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, τίθεται συνήθως εὐκτική· π. χ. κύναις τρέφεις ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι.— Πολλὰ διδάσκεις ἀφθόνως διὰ φθόνον, ὅπως ἀκούων πολλὰ μὴδὲ ἐν μάθῳ.— Κῦρος φίλων ᾤετο δεῖσθαι ὡς συνεργοὺς ἔχει.

ΣΗΜ. Μετὰ προτασιν, σημαίνουσαν ὅτι δὲν ἐκπληροῦται τι, τίθεται ἡ τελικὴ πρότασις (διὰ τοῦ ἵνα συνήθως ἐκφερομένη) μεθ' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου· π. χ. *ἐβουλόμην* ἂν Σίμωνα τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ *ἔχειν*, *ἵνα* ῥαδίως *ἔγνωτε* τὰ δίκαια (πρβ. τὸ τῆς κοινῆς γλώσσης: ἔπρεπε νὰ ἦμουν ἐγώ, γιὰ νὰ ἔβλεπες τί θὰ ἔκανα).

5. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς συμπερασματικαῖς προτάσεσι.

§ 123. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις τῆς ἀκολουθίας ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὥστε, (σπανιώτερον διὰ τοῦ ὡς). Τίθεται δὲ εἰς αὐτάς· α') ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν) ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ὅταν ἡ ἀκολουθία εἶνε πραγματικὴ· π. χ. οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος, ὥστε οὐ δύνασαι λογισασθαι β') ἀπαρέμφατον, ὅταν ἡ ἀκολουθία παρίσταται ὡς δυνατὴ ἢ σκοπούμενη· π. χ. ἔχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον—πᾶν ποιῶσιν, ὥστε μὴ διδόναι δίκην.

6. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ὑποθετικαῖς προτάσεσι.

§ 124. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων εἰ, εἰάν, ἂν, ἤν. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἀποτελεῖ λόγον ὑποθετικόν, τοῦ ὁποῖου ἡ μὲν ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἠγούμενον ἢ ὑπόθεσις, ἡ δὲ κυρία λέγεται ἐπόμενον ἢ ἀπόδοσις.

§ 125. Τέσσαρα εἶδη ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουσι :

α') Τὸ ἠγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς παντὸς χρόνου, ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς πραγματικὴ. Ἐν δὲ τῷ

ἐπομένῃ τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων π. χ. εἰ θεοὶ εἰσιν, ἔστι καὶ ἔργα θεῶν. — Εἰ βούλει, λέγε. — Εἰ φῆς τοιοῦτος εἶνε, διαλεγώμεθα.

β') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἂν (ἄν, ἦν) καὶ ὑποτακτικῆς 1) ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς δυνατὴ καὶ προσδοκώμενη. Ἐν τῷ ἐπομένῳ τίθεται συνήθως μέλλων π. χ. νέος ἂν πονήσῃ, γῆρας ἔξεις εὐθαλές· 2) ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἀπόδοσις παρίστανται ὡς ἀόριστως ἐπαναλαμβανόμενη. Ἐν τῷ ἐπομένῳ τίθεται συνήθως ὀριστικὴ ἐνεστώτος. Ὅταν δὲ ἡ ἀόριστος ἐπανάληψις ἀναφέρηται εἰς τὸ παρελθόν, τότε τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, τὸ δὲ ἐπόμενον διὰ παρατακτικοῦ π. χ. εἰάν τις τὸν ἥλιον ἐγχειρῆ ἀναιδῶς θεᾶσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται. — Σωκράτης οὐκ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῶν.

γ') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ὅταν ἡ ὑπόθεσις παρίσταται ὡς ἀπλή τοῦ υποκειμένου σκέψις. Ἐν τῷ ἐπομένῳ τίθεται συνήθως εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, π. χ. εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι.

δ') Τὸ ἡγούμενον ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου καὶ τὸ ἐπόμενον ἐπίσης δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν ἡ ὑπόθεσις, ἐπομένως καὶ ἡ ἀπόδοσις, παρίσταται ὡς μὴ πραγματικὴ π. χ. φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ἔμοιαι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν·

ΣΗΜ Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις λέγονται *παραχωρητικαί*, ὅταν πρὸ τοῦ ὑποθετικοῦ συνδέσμου ἢ μετ' αὐτὸν εἶνε τὸ καί π. χ. γελᾷ δ' ὁ μῶρος, *κἂν τι μὴ γέλοιοι* ἢ — πάντες οἱ ποταμοὶ εἰ καὶ πρὸσω τῶν πηγῶν ἄποροί εἰσι, προΐουσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται.

7. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἀναφορικαῖς προτάσεσι.

§ 126 Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

α') Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἵτινες χρησιμεύουσιν εἰς προσδιορισμὸν λέξεώς τινος τῆς κυρίας προτάσεως (προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις), ὡς ἀνεξάρτητοι προτάσεις ὅθεν τίθενται εἰς αὐτὰς πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων π. χ.

ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὸ πάνθ' ὀρᾷ — Κύρος ἤρξε πολλῶν ὧν οὐδ' ἂν τὰ ὀνόματα ἔχοι τις εἰπεῖν.

β') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες περιέχουσιν αἰτιολογικὴν ἔννοιαν, τίθεται ὀριστικὴ π. χ. θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς (= ὅτι) οὐδὲν ἡμῖν δίδως.

γ') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις αἵτινες σημαίνουν σκοπὸν, (τελικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις), τίθεται ὀριστικὴ μέλλοντος π. χ. ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι (= ἵνα οὗτοι συγγράψωσι).

δ') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες σημαίνουν ἀκολουθίαν (ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀκολουθίας, τίθεται ὀριστικὴ (ἢ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν) π. χ. τίς οὕτως εὐήθης ἐστίν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἤξοντα :

ε') Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προτάσεις, αἵτινες περιέχουσιν ἔννοιαν ὑποθετικῆν π. χ. ἂ μὴ οἶδα, (= εἴ τι μὴ οἶδα), οὐδὲ οἶμαι εἰδέ-
ναι· 2) ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἂν, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις π. χ. οἱ Πέρσαι, ὃν ἂν γνῶσι, (= ἔάν τινα γνῶσι δυνάμενον μὲν ἀποδιδόναι χάριν, μὴ ἀποδιδόντα ἔάν τινα γνῶσι δυνάμενον μὲν ἀποδιδόναι χάριν, μὴ ἀποδιδόντα δὲ κολάζουσιν ἰσχυρῶς — Κύρος οὓς τινὰς ὀρφή (= εἴ τινὰς ὀρήη) τὰ καλὰ διώκοντας, πάσαις τιμαῖς ἐγέραιρεν.

8. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσι.

§ 127. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὅτε, ὅποτε ἡνίκα, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἕως, μέχρι, ἄχρι, πρίν, ἐν ᾧ, ἐξ οὗ ἢ ἀφ' οὗ (= ἀφ' ὅτου χρόνου).

§ 128. Εἰς τὰς χρονικὰς προτάσεις τίθεται ἅ') ὀριστικὴ, ὅταν σημαίνηται τι πραγματικόν π. χ. ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο παρὴν ὁ Γωβρύας. — Ταῦτα ἐποιοῦν, μέχρι σκότος ἐγένετο· β') ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἢ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἂν, ὡς καὶ εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις π. χ. ἐπειδὴν διαπράξωμαι ἂ θέομαι, ἤξω· — μαινο-

μεθα πάντες, ὅπoταν ὀργιζώμεθα.—Κῦρος ἐθήρευεν, ὅποτε βούλοιο γυμνάσαι ἑαυτὸν καὶ τοὺς Ἴππους.

ΣΗΜ. Τὸ *πρίν*, ὅπoταν ἡ κυρία πρότασις εἶνε θετική, συντάσσεται μετ' ἀπαρεμφάτου π. χ. ἐπὶ τὸ ἄκρον Χειρίσοφος ἀναβαίνει, *πρίν* τινα *αἰσθῆσθαι* τῶν πολεμίων.

5. Οἱ ὀνομαστικὸὶ τύποι τοῦ ῥήματος.

α'. Τὸ ἀπαρέμφατον.

§ 129. Τὸ ἀπαρέμφατον εἶνε ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γένους.

Ἡ ὀνομαστικὴ αὐτοῦ φύσις φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ ὅτι δέχεται τὸ ἄρθρον.

Ἡ δὲ ῥηματικὴ αὐτοῦ φύσις φαίνεται ἐκ τούτων: α') ὅτι προσδιορίζεται οὐχὶ δι' ἐπιθέτων, ἀλλὰ δι' ἐπιρρημάτων, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα π. χ. τὸ καλῶς ἀποθνήσκειν· β') ὅτι δέχεται ἀντικείμενον, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα π. χ. τὸ ἄσκειν τὴν ἀρετήν· γ') ὅτι ἐκφράζει τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ποιότητα τῆς πράξεως, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα π. χ. παιδεύσαι, παιδεύσασθαι, παιδευθῆναι, φεύγειν, φυγεῖν, πεφευγέναι· δ') ὅτι δέχεται τὸ ἄν.

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.

§ 130. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε α') αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ κυρίου ῥήματος (ταυτοπροσωπία)· π. χ. ὁμολογῶ ἁμαρτεῖν.—Ἐχω τριῆρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον· β') διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ κυρίου ῥήματος (ἕτεροπροσωπία), καὶ τίθεται κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Σωκράτης ἤγειτο θεοὺς πάντα εἰδέναί.—Οἱ Ἕλληνες πολλὴν κραυγὴν ἐποίησαν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν.

ΣΗΜ. Α'. Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε γενικὸν τινά, παραλείπεται π. χ. δεῖ γράμματα *μαθεῖν* καὶ μαθόντα νοῦν *εἶχειν*.

ΣΗΜ. Β'. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ κυρίου ῥήματος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ δὲ κατηγορούμενον καὶ ὁ μετοχικός αὐτοῦ προσδιορισμός τίθεται ἢ κατὰ τὴν πῶσιν τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἢ κατ' αἰτιατικὴν π. χ. Κῦρον ἐδέοντο ὡς *προθυμοτάτου γενέσθαι*.—Ἐδέοντό μου *προστάτην γενέσθαι*.

Τὸ ἀπαρέμφατον μετ' ἄρθρου.

§ 131. Τὸ ἀπαρέμφατον τὸ μετ' ἄρθρου τίθεται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὄνομα, ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμός· π. χ. νέσις τὸ σιγᾶν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. — νίκησον ὄργην τὸ λογιζεσθαι καλῶς. — Κῦρος ἐφέρετο μόνον ὄρων τὸ παίειν τὸν ἀλισκόμενον.

Τὸ ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου.

§ 132. Τὸ ἀπαρέμφατον ἄνευ ἄρθρου τίθεται :

α') Ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· π. χ. δεῖ γράμματα μαθεῖν ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων (δίκαιον, ἄξιον, ῥάδιον, ὦρα, καιρός ἐστι κ.τ.λ.)· π. χ. τὸν πονηρὸν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον (δηλ. ἐστίν).

β') Ἐνίοτε ὡς κατηγορούμενον· π. χ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.

γ') Ὡς ἀντικείμενον. Ῥήματα δὲ συντασσόμενα μετ' ἀπαρεμφάτου εἶνε· 1) τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικά· π. χ. Πρωταγόρας ἔλεγε πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι ἄνθρωπον. Ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄρᾶν θεοὺς τινας. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐιδικὴν πρότασιν καὶ λέγεται ἐιδικόν. Τίθεται δὲ κατὰ πάντα χρόνον. Ἄν δὲ μετ' αὐτοῦ ὑπάρχη τὸ ἄν, περιέχει τὴν ἔννοιαν τῆς ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν ἢ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν· π. χ. Οἱ Πέρσαι οἶονται τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦ ἄν ἀμελῶς ἔχειν (=οἶονται ὡς οἱ ἀχάριστοι καὶ περὶ θεοῦ ἄν ἀμελῶς ἔχοιεν)· 2) τὰ ἐφετικά (θέλειν, βούλεσθαι, ἐπιθυμεῖν, σπεύδειν, φοβεῖσθαι, ἀξιοῦν, κελεύειν, κωλύειν καὶ πάντα τὰ περιέχοντα ἔννοιαν ἐπιθυμίας) καὶ τὰ δυνατικά (δύναμαι, πέφυκα, μαθάνω κτλ.)· π. χ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.— Τὸ ψευδὸς οὐ δύνασαι ἀληθὲς ποιεῖν. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο τίθεται κατ' ἐνεστώτα καὶ κατ' ἄοριστον, σπανίως κατὰ παρακείμενον, καὶ ἐξηγεῖται ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς καὶ λέγεται τελικὸν ἀπαρέμφατον.

δ') Ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἀναφορᾶς· π. χ. δεῖναι αἱ γυναῖκες εὐρίσκειν τέχνας.

ε') εἰς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδόναι, αἰρεῖσθαι τάττειν' π. χ. Οἱ πρόγονοι τὴν ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴν ἐπέστησαν ἐπιμελεῖσθαι τῆς εὐκοσμίας (=ἵνα ἐπιμελῆται τῆς εὐκοσμίας).

Γ') Ἀπολύτως 1) ἐν τῷ ὀλίγου ἢ μικροῦ δεῖν (=σχεδόν)· ἐκὼν εἶναι (=ἐκουσίως), ὡς ἔπος εἶπεῖν (=σχεδὸν καὶ τοῖς ὁμοίοις· 2) ἀντὶ προστακτικῆς· π. χ. ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι (=ἄγγελλε κτλ.).

β'. Μετοχή.

§ 133. Ἡ μετοχὴ εἶνε ῥηματικὸν ἐπίθετον. Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τῆς μετοχῆς φαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἔχει τὰ παρεπόμενα τοῦ ὀνόματος, ἢ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτῆς φαίνεται α') ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει ὑποκείμενον· β') ἐκ τοῦ ὅτι δέχεται κατηγορούμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμούς, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· γ') ἐκ τοῦ ὅτι ἐκφράζει τὴν διάθεσιν καὶ τὸν χρόνον, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα· δ') συνάπτεται μετὰ τοῦ ἄν.

§ 134. Ἡ μετοχὴ τίθεται τριχῶς· 1) ἐπιθετικῶς, 2) κατηγορηματικῶς, 3) παραθετικῶς.

1. Ἡ Μετοχὴ ἐπιθετικῶς.

§ 135. Ἡ μετοχὴ τίθεται μετὰ τινος οὐσιαστικοῦ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ, ἰσοδυναμεῖ δὲ μὲ ἀναφορικὴν πρότασιν· π. χ. ὁ λάμπων ἥλιος (=ὁ ἥλιος ὃς λάμπει)—οἱ παρόντες ἡγεμόνες.

§ 136. Ὡς τὸ ἐπίθετον κατ' ἔλλειψιν τοῦ οὐσιαστικοῦ λαμβάνεται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ, οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ· π. χ. οἱ λέγοντες—οἱ ῥήτορες, ὁ νικῶν—ὁ νικητῆς, ὁ ἐρῶν—ὁ ἐραστῆς. Ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ σημασίαν ἔχει ἐνίοτε τὸ οὐδέτερον τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ ἄρθρου· π. χ. τὸ συμφέρον, τὸ δεδιδός—ὁ φόβος.

2. Ἡ Μετοχὴ κατηγορηματικῶς.

§ 137. Ἡ μετοχὴ τίθεται μετὰ τινων ῥημάτων ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἢ τοῦ ἀντικειμένου. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶνε α') τὸ εἶναι, ὅπερ μετὰ τῆς μετοχῆς ἀποτελεῖ περίφρασιν

τοῦ ῥήματος· π. χ. τοῦτο οὐκ ἔστι γινόμενον παρ' ἡμῖν (=οὐ γίνεται)· β') τὸ τυγχάνειν, διαγίγνεσθαι, διάγειν, διατελεῖν, οἶχεσθαι, λανθάνειν, φθάνειν, ἅτινα περιέχουσιν ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν τῆς διὰ τῆς μετοχῆς ἐκφραζομένης ἔννοιᾳς καὶ δύνανται νὰ ἐξηγηθῶνται δι' ἐπιρρήματος, ἐν ᾧ ἡ μετοχή δύναται νὰ ἐξηγητῆται διὰ ῥήματος· π. χ. ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες (=κατὰ τύχην περιεπατοῦμεν) — πολεμῶν διεγένετο (=ἀδιαλείπτως ἐπολέμει)·—ἐλαθεν ἀποδοῶς (λάθρα ἀπέδρα)· — ἔφθην εἰπὼν=πρότερον εἶπον)·—οὐκ ἂν φθάνοις λέγων (=λέγε ταχέως)· γ') τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικά· π. χ. ἤρξατο λέγων·—ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν·— δ') τὰ ἀνοχῆς καὶ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά· π. χ. οὐκ ἀνέχομαι ὕβριζόμενος—χαίρω μανθάνων· ε') τὰ αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικά· π. χ. ὀρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντια, ἃ λέγετε·—οὐδένα οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας· ς') τὰ δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικά· π. χ. ἀποδείξω σε ψευδόμενον·—Κῦρος τῶν ἡλικίων διαφέρων ἐφαίνετο.

Μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων τίθεται μετοχή μέλλοντος, κατηγορηματικῶς εἰς δῆλωσιν σκοποῦ καὶ λέγεται τελική· π. χ. ἔρχομαι βοηθήσων.

Ὡς τὸ ἐπίθετον, οὕτω καὶ ἡ μετοχή τίθεται κατηγορηματικῶς μετὰ πολλῶν ῥημάτων εἰς δῆλωσιν τρόπου· π. χ. ἀκροῶμαι καθήμενος·—ληξόμενοι ζῶσι.

3. Ἡ μετοχή παραθετικῶς.

§ 138. Παραθετικῶς τίθεται ἡ μετοχή, ἵνα δηλώσῃ χρόνον ἢ αἰτίαν ἢ ὑπόθεσιν ἢ ἐναντίωσιν καὶ λέγεται χρονική, αἰτιολογική, ὑποθετική, ἐναντιωματική (παραχωρητική). Ἐναφέρεται δὲ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς ἄλλην τινὰ λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως, πρὸς τὴν ὁποίαν συμφωνεῖ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· π. χ. δειπνεῖτε, δειπνήσαντες δὲ (=ἐπειδὴν δὲ δειπνήσητε) ἀπελαύνετε. Λέγω δὲ τοῦτ' ἕνεκα, βουλόμενος (=ἐπειδὴ βούλομαι) δόξαι σοι ὑπερ καὶ ἐμοί. — Ἐὰν μὲν ὠφέλιμα ἦ ταῦτα, βουλόμεθα πράττειν αὐτά, βλαβερὰ δὲ ὄντια (=ἐὰν δὲ βλαβερὰ

ἢ) οὐ βουλόμεθα.—Ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρωποτάτων πόλεων οὔσα (=εἰ καὶ ἦν) δυνατωτάτη ἐν Ἑλλάδι ἐφάνη.

§ 139. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, τῆς ἀποίας τὸ ὑποκείμενον δὲν ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν, λέγεται ἀπόλυτος. Τίθεται δὲ ἢ ἀπόλυτος μετοχὴ α') κατὰ γενικὴν (γενικὴ ἀπόλυτος· π. χ. θεοῦ θέλοντος (ἂν θεὸς θέλη), οὐδὲν ἰσχύει φθόνος· β') κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν (αἰτιατικὴ ἀπόλυτος) 1) τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων· π. χ. οὐδεὶς τὸ μεῖζον κακὸν αἰρήσεται, ἔξδὸν (εἰ καὶ ἔξεστι) τὸ ἔλαττον· 2) σπανίως προσωπικοῦ ῥήματος μετὰ τοῦ ὡς ἢ ὡσπερ· π. χ. τοὺς υἱεὶς οἱ πατέρες ἀπὸ πονηρῶν ἀνθρώπων ἐργουσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἀσκησιν οὔσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.

ΣΗΜ. Μετὰ τῆς παραθετικῆς μετοχῆς συνάπτονται πολλάκις μόρια πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας αὐτῆς· π. χ. μετὰ τῆς χρονικῆς τὸ ἅμα, εὐθύς, μεταξύ, μετὰ τῆς αἰτιολογικῆς τὸ ἅτε. ὡς, οἷα, μετὰ τῆς ἐναντιωματικῆς τὸ καὶ ἢ καίπερ.

Ἡ μετοχὴ μετὰ τοῦ ἂν.

§ 140. Ἡ μετοχὴ μετὰ τοῦ ἂν περιέχει τὴν ἐννοιαν τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἂν. π. χ. εἰ ἐνορᾷς τινα πόρον καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἂν προσγενόμενον· (εἰ ἐνορᾷς ὅτι πόρος τις καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἂν προσγένετο), λέγε.

γ'. Τὰ εἰς -τος καὶ -τέος ῥηματικά.

§ 141. Τὰ εἰς τος ῥηματικά σημαίνουσι ἢ ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. παρακειμένου ἢ τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον π. χ. λυτὸς=λελυμένος, ἄκρατος (=οὐ κεκραμένος), ἄλωτος (=δυνατὸς ἀλῶναι).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν εἰς τος ἔχουσι καὶ ἐνεργητικὴν σημασίαν· π. χ. ἄπρακτος=μηδὲν πράξας, ἀσφράτευτος.

§ 142. Τὰ εἰς τος τίθενται ὡς κατηγορούμενα καὶ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί. Τινὰ δὲ τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος μετὰ τοῦ ἐστὶ καὶ ἀποτελοῦσιν ἀπρόσωπον ἔκφρασιν· π. χ. οὐ βιωτὸν μοί ἐστιν—οὐ δυνατόν μοί ἐστι ζῆν.

§ 143. Τὰ εἰς τέος ῥηματικά σημαίνουσι τὸν ὀφείλοντα νὰ

πάθη τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνον. Τίθενται δὲ α') ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐπίθετα· π. χ. οὐ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ὁ ἀνὴρ· β') ἀπροσώπως, τίθενται δηλ. κατ' οὐδέτερον γένος μετὰ τοῦ ἐστί (ἢ νοουμένου τοῦ ἐστί) καὶ ἰσοδυναμοῦσι μετὰ τὸ δεῖ καὶ ἀπαρέμφατον· π. χ. ποιητέον ἐστί ταυτα = δεῖ ποιεῖν ἢ ποιῆσαι ταυτα· Ἐπὶ τῆς ἀπροσώπου συντάξεως τὸ πρόσωπον, ὑπερ ὀφείλει νὰ πράξῃ τὴν πράξιν, τίθεται κατὰ δοτικὴν (σπανίως κατ' αἰτιατικὴν), τὸ δὲ ἀντικείμενον καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥήμα, ἐκ τοῦ ὁποῖου τὸ εἰς-τέον παράγεται· π. χ. τὸν θάνατον ἡμῖν μετ' εὐδοξίας αἰρετέον ἐστίν. Μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσι (= δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) — τὸν βουλούμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίας δὲ φευκτέον.

Ε'. Περὶ τῶν προθέσεων.

§ 144. Αἱ προθέσεις λαμβάνονται διττῶς· α') ἐν συντάξει μετὰ πτώσεως· π. χ. σὺν θεῷ ἐξ ἀγορᾶς· β') ἐν συνθέσει π. χ. συνάγω ἐξέρχομαι.

ΣΗΜ. Ἡ *ἐνεκα*, *ἄχρι*, *μέχρι*, *ἄνευ* καὶ ὡς εὖρηται μόνον ἐν συντάξει καὶ λέγονται *καταχρηστικαί*.

§ 145. Ἐκ τῶν προθέσεων ἄλλαι μὲν συντάσσονται μετὰ μιᾶς πτώσεως (μονόπτωτοι), ἄλλαι δὲ μετὰ δύο πτώσεων (δίπτωτοι), ἄλλαι μετὰ τριῶν πτώσεων (τρίπτωτοι).

1. Μονόπτωτοι μετὰ γενικῆς συντασσομένηι.

§ 146. Μετὰ γενικῆς μόνον συντάσσονται ἢ ἀντί, ἀπό, ἐκ, πρό, ἄνευ, ἐνεκα, ἄχρι καὶ μέχρι.

α') Ἡ ἀντί ἐν συντάξει σημαίνει ἀντικατάστασιν· π. χ. Ξενοφῶν ἠρέθη ἄρχων ἀντί Προξένου. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἀπέναντι· π. χ. ἀντιμέτωπος· 2) ἐναντίον· π. χ. ἀντιπράττω· 3) ἀντικατάστασιν· π. χ. ἀντικαθίστημι· 4) ἀμοιβαιότητα π. χ. ἀντεπιού.

β') Ἡ ἀπό ἐν συντάξει σημαίνει ἀρχήν, κίνησιν καὶ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τινος· π. χ. Κύρος ὤρμητο ἀπὸ Σάρδεων. Χρονικῶς ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας. — Μεταφορικῶς 1) εἰς δῆλωσιν ἐμμέσου

καταγωγῆς· π. χ. οἱ ἀφ' Ἡρακλέους· 2) εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου καὶ τοῦ τρόπου· π. χ. ἀπὸ τῶν ἡμετέρων συμμάχων πολέμει ἡμῖν·— ἀπὸ ταυτομάτου (= αὐτομάτως)· 3) εἰς δῆλωσιν αἰτίας· π. χ. ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπγνέθη. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἀπομάκρυνσιν· π. χ. ἀπείρω· 2) ὀπίσω, ἐξ οὗ προκύπτει ἢ σημασία τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸ ἀποδίδωμι, ἀπαιτῶ, ἀπολαμβάνω· 3) ἐπίτασιν· π. χ. ἀπεργάζομαι.

γ') ἢ ἐκ ἐν συντάξει σημαίνει κίνησιν ἐκ τῶν ἔνδον ἢ τῶν ἐγγυτάτω τινός· π. χ. τὰ ἐκ τῆς γῆς φύσμενα·— ἐξ ἀγορᾶς ἔρχομαι. Χρονικῶς· ἐκ παιδός. Μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν 1) ἀμέσου καταγωγῆς· π. χ. οἱ ἐξ Ἡρακλέους (= οἱ παῖδες τοῦ Ἡρακλέους)· 2) τῆς αἰτίας· π. χ. κακῶς ἔχει ἐκ τοῦ τραύματος. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἔξω· π. χ. ἐκβάλλω· 2) ἐπίτασιν· π. χ. ἐκμανθάνω.

δ') ἢ πρὸ καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει ἔμπροσθεν, πρότερον, ὑπεράσπισιν καὶ προτίμησιν· π. χ. τὰ πρὸ ποδῶν, προτάσσω, πρὸ μεσημβρίας, προείπον, μάχομαι πρὸ παίδων (= ὑπὲρ παίδων), αἰροῦμαι πρὸ δουλείας θάνατον.

ε') ἢ ἄνευ σημαίνει χωρισμὸν (ἀντίθετος εἶνε ἢ σὺν μετὰ δοτικῆς καὶ ἢ μετὰ μετὰ γενικῆς)· π. χ. ἄνευ σοῦ.

ς') ἢ ἔνεκα (σπανίως ἔνεκεν) μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ ἀναγκαστικὸν αἷτιον καὶ συνηθέστερον τὸ τελικὸν αἷτιον. Τίθεται δὲ συνηθῶς τὸ ἔνεκα μετὰ τὴν γενικήν.

ζ') ἢ ἄχρι καὶ ἢ μέχρι μετὰ γενικῆς σημαίνει τὸ τέρμα τοπικῶς καὶ χρονικῶς· π. χ. μέχρι θαλάσσης, μέχρι ἑσπέρας.

2. Μονόπλωτοι μετὰ δοτικῆς συντασσόμενοι.

§ 147. Μετὰ δοτικῆς μόνον συντάσσονται ἢ ἐν καὶ σὺν ἢ ξύν.

α') ἢ ἐν ἐν συντάξει μετὰ δοτικῆς σημαίνει 1) τὴν ἐν τόπῳ στάσιν· π. χ. ἐν Ἀθήναις· 2) τὸ ἐνώπιον ἢ μεταξὺ (μετὰ πληθ. ἀριθμοῦ ἢ μετὰ περιληπτικῶν)· π. χ. ὀχληρὸν ἔστιν ἐν νέοις ἀνὴρ γέρων· 3) χρόνον· π. χ. ἐν ἐβδομήκοντα ἔτεσιν οὐδ' ἂν εἰς λάθοι πονηρὸς ὢν· 4) τὸ ὄργανον ἢ τὸν τρόπον· π. χ. ἐν λό-

γοις (= διὰ λόγων) πείθω. Ἐν συνθέσει σημαίνει ἐντός· π. χ. ἐμπίπτω.

ΣΗΜ. Ἡ ἐν εὐρηται μετὰ γενικῆς κατ' ἐπανάληψιν τοῦ οὐκ π. χ. ἐν παιδοτριβῶν. Συνηθέστερον εἶνε τὸ ἐν Ἄδου.

6) ἡ σὺν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει ὁμοῦ.

3. Προθέσεις μονόπτωτοι μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.

§ 148. Μετ' αἰτιατικῆς μόνον συντάσσονται ἢ εἰς (ἦ ἔς), ὧς καὶ ἡ ἀνά.

α') Ἡ εἰς μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν εἰς τὰ ἔνδον ἢ τὰ ἐγγυτάτω τινός· π. χ. εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν· 2) τὸ ὄριον, μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνει τι· π. χ. ἐκ κεφαλῆς ἐς ἄκρουσ πόδας (= μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν)· τέθραμμαι εἰς πολυσαρκίαν (μέχρι πολυσαρκίας) — διέφθειρεν εἰς ἑπτακοσίους (= μέχρι ἑπτακοσίων, ὡς ἔγγιστα ἑπτακοσίων)· 3) ἀναφοράν· π. χ. εὐδοκιμώτατος εἰς σοφίαν· 4) σκοπὸν· π. χ. καλῶ τινα εἰς συμβουλήν. Ἐν συνθέσει σημαίνει τὸ ἐντός· π. χ. εἰσέρχομαι, εἰσπλέω.

β') ἡ ὧς τίθεται μόνον μετ' αἰτιατικῆς προσώπου ἀντὶ τῆς πρὸς εἰς δήλωσιν κινήσεως π. χ. πορεύεται ὡς βασιλεῖα.

γ') ἡ ἀνά μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἄνω· π. χ. ἀνὰ τὸν ποταμὸν πλέω (= πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ποταμοῦ)· 2) διανομήν· π. χ. ἀνά τέσσαρας. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἐπάνω· π. χ. ἀναβαίνω· 2) ὀπίσω· ἀναστρέφω· 3) πάλιν· ἀναξῶ· 4) ἐπίτασιν· π. χ. ἀναβοῶ, ἀναστενάζω.

4. Προθέσεις δίπτωτοι μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.

§ 149. Προθέσεις μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι εἶνε ἡ διὰ, κατὰ, μετὰ, ὑπέρ.

α') Ἡ διὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει διὰ μέσου· 1) τοπικῶς· π. χ. διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται· 2) χρονικῶς· π. χ. Μεσσηνὴν κατοικήζουσι διὰ τετρακοσίων ἐτῶν (μετὰ διάστημα τετρακοσίων ἐτῶν)· 3) μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου καὶ τοῦ τρόπου· π. χ. ἔλεγε δι' ἐρμηνέως — διὰ τάχους = ταχέως. Μετ' αἰτια-

τικῆς σημαίνει αἰτίαν· π. χ. ἐπιτίμητο ὑπὸ Κόρου δι' εὐνοίαν. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) διὰ μέσου· π. χ. διέρχομαι· 2) χωρισμόν· π. χ. διίστημι, διαφέρω· 3) ἐπίτασιν π. χ. διαφθείρω.

δ') Ἡ κατὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει 1) κίνησιν ἀπὸ τινος πρὸς τὰ κάτω· π. χ. ἤλαντό κατὰ τῆς πέτρας (= ἀπὸ τῆς πέτρας κάτω)· 2) κίνησιν πρὸς τι κάτω κείμενον· π. χ. μύρον κατὰ τῆς κεφαλῆς καταχέω. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προκύπτει ἡ σημασία τοῦ ἐναντίον καὶ ἡ τῆς ἀναφορᾶς· π. χ. λέγω κατὰ τινος. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν· π. χ. τὸ πλοῖον κατὰ τὸν ποταμὸν φέρεται (= πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποταμοῦ)· 2) ἀπέναντι· π. χ. οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι· 3) χρόνον· π. χ. οἱ καθ' ἡμᾶς (= οἱ σύγχρονοι ἡμῶν)· 4) συμφωνίαν· π. χ. κατὰ τὸν νόμον· 4) τρόπον· π. χ. κατὰ σπουδὴν (= ἐσπευσμένως)· 6) χωρισμόν· π. χ. κατὰ ἔθνη· 7) ἀναφοράν· π. χ. ἀδύνατος κατὰ τὸ σῶμα. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) κάτω· π. χ. καταβαίνω· 2) ἐναντίον π. χ. καταγείω τινος· 3) ἐπίτασιν· π. χ. κατέφυγε.

γ') Ἡ μετὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει ὁμοῦ, μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει ὕστερον· π. χ. μετὰ σοῦ, μετὰ μεσημβρίας. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) μετοχὴν· π. χ. μετέχω· 2) μεταβολὴν· π. χ. μεταβάλλω, μετατίθημι.

δ') Ἡ ὑπὲρ μετὰ γενικῆς σημαίνει 1) ὑπεράνω· π. χ. ὁ Θεὸς ἔθηκε τὸν ἥλιον ὑπὲρ γῆς· 2) πρὸς ὑπεράσπιαν ἢ πρὸς χάριν· π. χ. μάχομαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει ὑπεράνω καὶ πέραν, πέρα· 1) τοπικῶς· π. χ. οἱ ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦντες (= οἱ πέραν τοῦ Ἑλλήσπ.)· 2) χρονικῶς· π. χ. ὑπὲρ τὰ πενήντα ἔτη· 3) μεταφορικῶς· π. χ. ὑπὲρ δύναμιν (= πέρα τῆς δυνάμεως). Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ὑπεράνω καὶ πέραν· π. χ. ὑπερβαίνω· 2) υπερβολὴν· π. χ. ὑπέρδεινος· 3) ὑπεράσπισιν· π. χ. ὑπερμαχῶ τινος.

5. Προθέσεις τρίπτωτοι μετὰ γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντασσόμεναι.

§ 150. Προθέσεις τρίπτωτοι εἶνε ἢ περί, ἢ ἀμφί, ἢ παρά, ἢ πρὸς, ἢ ἐπί, ἢ ὑπό.

Κωνσ. Σ. Κατεβαίνη — Συντακτικὸν

α') Ἡ περὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει ἀναφορὰν (ἢ κοινὴν γλῶσσα μεταχειρίζεται τὴν διὰ μετ' αἰτ.) π. χ. ὁ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκειῶν, οὐδέποτε καλῶς βουλευσεται περὶ τῶν ἀλλοτριῶν. Μετὰ δοτικῆς, σημαίνει περίξ· π. χ. στρεπτοὺς εἶχον περὶ τοῖς τραχήλοις. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) περίξ· π. χ. ἔθεντο τὰ ἔπλα περὶ τὴν σκηνήν· 2) περίπου· π. χ. περὶ τοὺς ἑκατόν· 3) ἀναφορὰν· π. χ. ἔμπειρος περὶ τὰ πολεμικά. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) περίξ· π. χ. περιτειχίζω· 2) ὑπεροχὴν καὶ ἐπίτασιν· π. χ. περιγίνομαι, περιχαρής.

β') Ἡ ἀμφὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ σπανίως εὐρηται μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς συντεταγμένη ἀντὶ τῆς περὶ. Ἐν συνθέσει σημαίνει περίξ ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· π. χ. ἀμφιέννυμι, ἀμφίροτος, ἀμφίστομος.

γ') Ἡ παρὰ μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους· π. χ. ἔρχομαι παρὰ βασιλέως. Μετὰ δοτικῆς προσώπου σημαίνει πλησίον· π. χ. οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν πρὸς πρόσωπον· π. χ. πορεύομαι παρὰ βασιλέα· 2) πλησίον καὶ παραλλήλως (ἐπὶ πραγμάτων). π. χ. παρὰ θάλατταν περίπατος ἤδιστος· 3) χρόνον· π. χ. δόλιον ἄνδρα φεύγε παρ' ὄλον τὸν βίον· 4) ἐναντίον· π. χ. παρὰ τοὺς νόμους. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) πλησίον π. χ. παρακάθημαι, παραπλέω· 2) πλαγίως καὶ οὐκ ὀρθῶς· παρορῶ, παρακούω.

δ') Ἡ πρὸς μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐκ μέρους 1) τοπικῶς· π. χ. Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται (= ἐκ μέρους τῆς Βοιωτίας). 2) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου· π. χ. πρὸς πάντων (ὅψ' ἀπάντων) ὁμολογεῖται· καὶ καταγωγῆς· π. χ. πρὸς πατρός Ἀλκεμειωνιδῶν ἦν. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει πλησίον· π. χ. οἱ ποταμοὶ πρὸς ταῖς πηγαῖς οὐ μεγάλοι εἰσίν. Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ πλησίον προκύπτει ἢ σημασία τῆς προσθήκης· π. χ. πρὸς τούτοις μανθάνουσι καὶ τοξεύειν. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) διεύθυνσιν· π. χ. πρὸς νότον· 2) ἀναφορὰν· π. χ. Σωκράτης ἦν πρὸς ψῦχος καρτερικώτατος· 3) σκοπὸν· π. χ. παντοδαπὰ εὐρηται ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν. Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) διεύθυνσιν· π. χ. προσάγω· 2) πλησίον· π. χ. προσοικῶ τι· 3) προσθήκην· π. χ. προσκτῶμαι.

ε') Ἡ ἐπὶ μετὰ γενικῆς σημαίνει ἐπάνω π. χ. πᾶς ὁ τ' ἐπὶ γῆς. καὶ ὁ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιός. Πολλάκις σημαίνει χρόνον π. χ. ἐπὶ Κέκροπος. Μετὰ δοτικῆς σημαίνει συγγήθως 1) πλησίον π. χ. πόλις ἐπὶ τῇ θαλάττῃ· 2) κατόπιν π. χ. Χρυσάντας μὲν δὴ οὕτως εἶπεν, ἀνέστη δ' ἐπ' αὐτῷ (=κατόπιν αὐτοῦ) Φερύλας· 3) προσθήκην π. χ. κάρδαμον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ (=πρὸς τῷ σίτῳ)· 4) αἰτίαν π. χ. χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς ἡδοναῖς οὐ δεῖ ποτε· 5) σκοπόν· ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πᾶν ἂν οὗτος ποιήσῃε. Μετ' αἰτιατικῆς σημαίνει 1) κίνησιν (ἐπάνω) π. χ. ἀνέβησαν ἐπὶ τοὺς ἵπλους· 2) ἔκτασιν τοπικὴν ἢ χρονικὴν π. χ. τὸ ἄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια δεκνεῖσθαι· ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· 3) σκοπόν π. χ. ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ. — Ἐν συνθέσει σημαίνει 1) ἐπάνω π. χ. ἐπιτίθημι· 2) ἐναντίον π. χ. ἐπιστρατεύω, ἐφορῶ· 3) κατόπιν π. χ. οἱ ἐπιγιγνώμενοι.

ζ') Ἡ ὑπὸ μετὰ γενικῆς σημαίνει ὑποκάτω π. χ. ὁ ὑπὸ γῆς χρυσός. Ἐκ τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ ποιητικοῦ καὶ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου π. χ. ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου — οὐ δύναται σιγαῖν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς σημαίνει ὁμοίως ὑποκάτω, μετὰ δοτικῆς μὲν ἐπὶ στάσεως, μετ' αἰτιατικῆς δὲ ἐπὶ κινήσεως π. χ. κάθημαι ὑπὸ τῷ δένδρῳ — ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα. Καὶ ἐν συνθέσει σημαίνει ὑποκάτω. Ἐκ δὲ τῆς σημασίας τοῦ ὑποκάτω προκύπτει ἡ σημασία τοῦ πλαγίως, λάθρα, ἀνεπαίσθητως, ὀλίγον π. χ. ὑφέρπω, ὑποπέμπω, ὑποπίνω (κοινῶς κουτσοπίνω), ὑπόπικρος (πικρῶς), ὑπερῦθρος, (=κοκκινωπός), ὑπομέλας.

§ 151. Ὡς προθέσεις μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι λαμβάνονται καὶ πολλὰ ἐπιρρήματα, οἷον τὸ ἐγγύς, πλησίον, εἴσω, ἔξω, ἐκτός, ἐντός, ἔμπροσθεν, ὀπίσθεν, ἐναντίον, καταντικῶς, εὐθὺ (κατ' εὐθείαν πρὸς...), μεταξύ, πέραν, πέρα, πλὴν, χάριν, χωρὶς.

ζ'. Περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων.

§ 152. Τὰ ἀρνητικὰ μόρια εἶνε δύο, τὸ οὐ καὶ τὸ μή. Ταῦτα διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐν γένει, καθ' ὅτι διὰ μὲν τοῦ οὐ ἀρνεῖται.

τίς τι, διὰ τοῦ μὴ ἀποκρούει τις τὴν πραγματοποιήσιν τινος π. χ. οὐκ ἔστι τοῦτο· — μὴ γένοιτο ταῦτα.

§ 153. Τὸ οὐ τίθεται εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, αἷτινες σημαίνουν κρίσιν περὶ τινος π. χ. οὐκ ἔστι ταῦτα·—οὐκ ἂν γένοιτο ταῦτα. Τὸ μὴ τίθεται εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, αἷτινες σημαίνουν ἐπιθυμίαν π. χ. μὴ γένοιτο· — μὴ λέγε·— μὴ φοβώμεθα.

§ 154. Εἰς τὰς ἐξηγητημένας προτάσεις τίθεται τὸ μὲν μὴ εἰς τὰς ὑποθετικὰς καὶ τελικὰς, τὸ δὲ οὐ εἰς τὰς ἄλλας. Εἰς τὰς ὑποθετικὰς ἀνήκουσι καὶ αἱ χρονικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαί, αἷτινες περιέχουσιν ἔννοιαν ὑποθετικὴν· εἰς δὲ τὰς τελικὰς ἀνήκουσι καὶ αἱ διὰ τοῦ ὅπως καὶ ὀριστικῆς μέλλοντος ἐκφερόμεναι καὶ αἱ ἀναφορικαὶ αἱ σημαίνουσαι σκοπὸν.

ΣΗΜ. Ἐνίοτε τίθεται οὐ, ἀντὶ μὴ, ὅταν τὸ οὐ εἶνε συνημμένον οὕτω στενῶς μετὰ τινος λέξεως, ὥστε ἀποτελεῖ μετ' αὐτῆς μίαν ἔννοιαν π. χ. εἰ οὐ πολλοὶ (=ὀλίγοι ἦσαν) εἰ οὐ εἶς (=εἰ κωλύεις).

§ 155. Μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται τὸ μὴ, μετὰ τοῦ εἰδικοῦ τίθεται συνήθως τὸ οὐ, ἐνίοτε δὲ τὸ μὴ.

§ 156. Μετὰ τῆς μετοχῆς, τοῦ ἐπιθέτου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ τίθεται τὸ μὴ, ὅταν ἡ ἔννοια εἶνε ὑποθετικὴ, ἄλλως τίθεται τὸ οὐ· π. χ. ἡδὺ τὸ ζῆν, μὴ φθοноούσης τῆς τύχης (=ἐὰν μὴ φθονῇ ἡ τύχη)· — ὁ μὴ ἰατρὸς (=ὅς ἂν μὴ ἰατρὸς ᾖ).

§ 157. Μετὰ ἀπλῆν ἄρνησιν δύνανται αἱ σύνθεται (οὐδεῖς, οὐδαμῶς κτλ.), γὰ κείνται χωρὶς νὰ αἴρῳσι τὴν πρώτην ἄρνησιν, μάλιστα δὲ τὰ ἄοριστα μεταβάλλονται εἰς τὰ ἀντίστοιχα ἀρνητικά· π. χ. οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου. — Ἄνευ σφίρας οὐδεῖς οὐδέποτε εἰς οὐδὲν οὐθενὸς ἀξίος γενήσεται.

§ 158. Τὸ οὐ μὴ (=οὐ φόβος ἔστι μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς ἄοριστου (σπανίως ἐνεστώτος) ἢ μεθ' ὀριστικῆς μέλλοντος σημαίνει ἔντονον ἄρνησιν τοῦ μέλλοντος π. χ. Ἔως ἂν ἐμπνέω, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν· — τοιοῦτον ἐπιτήδειον οὐδένα μὴποτε εὐρήσω.

§ 159. Τὸ μὴ οὐ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ μὴ τίθεται μετ' ἀπαρεμφάτου, ὅταν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀρνητικῶν ἐκφράσεων, οὐ δύναμαι, οὐκ οἶός τέ εἰμι, οὐχ ὄσιόν ἔστιν, αἰσχρόν (=οὐ καλόν) ἔστι κτλ. ἢ

μετὰ τὰ ἀρνητικὰ ῥήματα ἀρνοῦμαι, ἀντιλέγω, ἔταν κείνται: ἐν ἀρνητικῇ προτάσει· π. χ. οὐ δύναμαι μὴ οὐχὶ μισεῖν τὸν ψευδο-
μενον.—οὐδεὶς πώποτε ἀντεῖπε μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν τοὺς νόμους.

Ζ'. Περὶ συνδέσεως.

§ 160. Ἡ σύνδεσις τῶν προτάσεων γίνεται διττῶς, κατὰ παράταξιν καὶ ὑπόταξιν. Καὶ κατὰ πκράταξιν μὲν σύνδεσις λέγεται, ἔταν πρότασις τις αὐθυπόστατος καὶ ἀνεξάρτητος παρατάσσεται εἰς ἄλλην διὰ συνδέσμου τινός· π. χ. κοινὴ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Καθ' ὑπόταξιν δὲ σύνδεσις λέγεται, ἔταν πρότασις τις ὑποτάσσεται εἰς ἄλλην ἐξαρτωμένην ἐξ αὐτῆς καὶ χρησιμεύουσα ὡς συμπλήρωμα ἢ προσδιορισμὸς αὐτῆς· π. χ. κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύνωσι.

§ 161. Ἡ καθ' ὑπόταξιν συνδεομένη πρότασις λέγεται ἐξηγητημένη ἢ ὑποτελής, ἢ δὲ πρότασις μεθ' ἧς συνδέεται ἢ ἐξ ἧς ἐξαρτάται, λέγεται κυρία. Δύναται καὶ ἐξ ὑποτελοῦς να ἐξαρτάται ἄλλη ὑποτελής καὶ τότε ἐκείνη εἶναι κυρία ταύτης· π. χ. τοῦτους ἐβούλοντο ἐκποδῶν ποιήσασθαι, ἵνα ῥαδίως διαφράττοιτο, ἃ βούλοντο.

§ 162. Αἱ κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἶνε ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων. Εἶνε δὲ ἡ κύρια ἢ ὑποτελεῖς εἰς ἄλλην.

§ 163. Κατὰ παράταξιν συνδέονται αἱ προτάσεις διὰ τῶν συμπλεκτικῶν, διαζευτικῶν, ἐναντιωματικῶν συνδέσμων, διὰ τῶν συμπερασματικῶν (πλὴν τοῦ ὥστε, ὅστις συνδέει συνήθως καθ' ὑπόταξιν) καὶ διὰ τοῦ αἰτιολογικοῦ γάρ. Καθ' ὑπόταξιν δὲ συνδέονται διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων καὶ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 164. Διὰ τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων συνδέονται προτάσεις καὶ μέρη προτάσεων.

α') Διὰ τοῦ καὶ συνδέονται προτάσεις ἢ μέρη προτάσεων, διὰ τοῦ τὲ μόνον προτάσεις.

β') Διὰ τοῦ καί—καί καὶ τοῦ τέ-καί συνδέονται προτάσεις ἢ μέρη προτάσεων ἐμφαντικώτερον ἢ διὰ τοῦ ἀπλοῦ καί· π. χ. καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο·—καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν πεζοὶ τε καὶ ἱππεῖς.

ΣΗΜ. Ὁ καὶ πολλάκις εἶνε ἐπιδοτικὸς καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἀκόμη καί· π. χ. αὐτὰ γε ταῦτα καὶ οἱ θεοὶ πελόνθασιν (=ἀκόμη καὶ οἱ θεοί, δηλ. οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ οἱ θεοί).

γ') διὰ τοῦ καὶ οὐ (μὴ) συνδέεται ἀποφασιστικὴ ἔννοια ἢ πρότασις μετὰ προηγουμένης καταφατικῆς· π. χ. ἄνδρες γεωργοὶ καὶ οὐ θαλάσσιοι·—ἀφικοῦ οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης.

δ') διὰ τοῦ οὐδὲ ἢ μηδὲ συνδέεται ἔννοια ἢ πρότασις ἀποφατικὴ μετὰ προηγουμένης ἀποφατικῆς· π. χ. οὐ διώκω αὐτοὺς οὐδὲ κακῶς ποιῶ.

ΣΗΜ. Τὸ οὐδὲ ἢ μηδὲ εἶνε πολλάκις ἐπιδοτικόν· π. χ. πρὸς δύο οὐδ' Ἡρακλῆς δύναται.

ε') διὰ τοῦ οὔτε—οὔτε ἢ μήτε—μήτε συνδέονται δύο ἀποφατικαὶ ἔννοιαι ἢ προτάσεις, ὡς διὰ τοῦ καί—καὶ δύο καταφατικαὶ π. χ. οὔτε ἡμεῖς οὔτε ἐκεῖνος δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα οὔτε ἐφύγομεν.

ς') διὰ τοῦ οὔτε—τε ἢ μήτε συνδέεται καταφατικὴ πρότασις μετὰ προηγουμένης ἀποφατικῆς· π. χ. οὔτε τὰ χρήματα ἐξέτινον τοὺς τ' ἐναγεῖς κατήγαγον.

ζ') Καὶ διὰ τοῦ οὐ μόνον—ἀλλὰ καὶ (οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅτι—ἀλλὰ καί, οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅτι—ἀλλ' οὐδὲ) γίνεται συμπλοκὴ. Ἡ συμπλοκὴ αὕτη εἶνε εὐχρηστος, ὅταν πρόκειται νὰ προστεθῇ εἰς τὸ προηγούμενον μετίζόν τι· π. χ. τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος:

2. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 165. Διὰ τοῦ ἢ συνδέονται δύο διάφοροι ἔννοιαι ἢ προτάσεις, ὧν ἡ ἐτέρα ἀποκλείει τὴν ἐτέραν. Ἐμφαντικώτερον γίνεται ἡ διάζευξις διὰ τοῦ ἢ—ἢ· π. χ. πλοῦσιος ἢ πένης—ἢ ζῆ ἢ τέθνηκε. Διὰ τοῦ εἴτε—εἴτε ἐάν τε—ἐάν τε γίνεται ἡ διάζευξις ὅταν ὁ λέγων θέλῃ νὰ παραστήσῃ, ὅτι εἶνε ἀδιάφορος ἢ παραδοχὴ

τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν διαζευγνυμένων μελῶν π. χ. εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται εἶναι οὐ κωλύω.

ΣΗΜ. Ὁ ἢ μετὰ τὰ συγκριτικά καὶ τὰ περιέχοντα ἔννοιαν συγκριτικὴν ἐπίθετα (ἄλλος, ἕτερος, διάφορος, διπλάσιος κτλ.) εἶνε συγκριτικός π. χ. τοξότης πλείους ἢ τετρακισμυρίους.

3. Ἀντιθετικοὶ ἢ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι.

§ 166. α') Διὰ τοῦ δὲ σημαίνεται ἐλαφρὰ ἀντίθεσις. Συνήθως μετὰ τῆς προηγουμένης ἐννοίας ἢ προτάσεως κεῖται ὁ μὲν π. χ. πρεσβύτερος μὲν Ἄρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος.

ΣΗΜ. Ὁ δὲ χρησιμεύει πολλάκις ἁπλῶς εἰς σύνδεσιν τῶν ἐπομένων μετὰ τῶν ἡγουμένων ἐπὶ μεταβάσεως τοῦ λόγου καὶ λέγεται μεταβατικός.

β') διὰ τοῦ ἀλλὰ συνδέονται δύο ἔννοιαι ἢ προτάσεις ἀντιφατικάι, ὥστε, ὅταν τίθηται ἢ μία, ἢ ἑτέρα αἴρεται, καὶ τὰνάπαλιν π. χ. ἐκεῖθεν ἀλλ' οὐκ ἐντεῦθεν — οὐκ ἠμφισβήτη, ἀλλ' ὠμολόγει. Πολλάκις τίθεται πρὸς εἰσαγωγὴν προτροπῆς π. χ. ἀλλ' ἔπεσθε.

γ') διὰ τοῦ ἀλλὰ μὴν γίνεται μετάβασις εἰς τι νέον π. χ. ἀλλὰ μὴν καὶ τάδε ἐποίει πρὸς τοὺς ἐπιτηδεύεις.

δ') τὸ οὐ μὴν ἀλλὰ (=ἀλλ' ὅμως) προήλθεν ἐξ ἐλλείψεως ἐννοίας δυναμένης πολλάκις νὰ νοηθῇ ἐκ τῶν ἡγουμένων π. χ. ὁ ἵππος πίπτει εἰς γόνατα καὶ μικροῦ κῆκκινον ἐξετραχήλισεν, οὐ μὴν (δηλ. ἐξετραχήλισεν) ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κύρος.

4. Ὁ αἰτιολογικὸς γὰρ.

§ 167. Διὰ τοῦ γὰρ συνδέεται παρατατικῶς μετὰ τῶν ἡγουμένων πρότασις περιέχουσα τὸν λόγον (τὴν αἰτίαν) αὐτῶν π. χ. μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσσης· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

ΣΗΜ. Ὁ γὰρ πολλάκις εἶνε ἐπεξηγηματικὸς ἢ διασαφητικὸς δι' αὐτοῦ δηλ. εἰσάγεται πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὰ ἡγούμενα π. χ. δηλοῖ δὲ καὶ τότε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν· πρὸ γὰρ (=δηλαδή) τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται κοινὸν ἐργασαμένη ἢ Ἑλλάς.

§ 168. Διὰ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων συνδέονται μετὰ τῶν ἡγουμένων προτάσεις σημαίνουσαι συμπέρασμα ἐξαγόμενον ἐκ τῶν ἡγουμένων π. χ. τὸ στράτευμα ἐ οἴτος ἐπέλιπε κρέα οὖν ἐσθίοντες διεγίγνοντο.

ΣΗΜ. Τὸ τοιγάρτοι καὶ τοιγαροῦν (=διὰ τοῦτο βεβαίως) παριστᾷ τὸ συμπέρασμα ὡς στερεὸν πεποιθήσιν τοῦ λέγοντος π. χ. ᾤετο δ' ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄθλιοι ἐπεβούλευον.

Διὰ τοῦ οὐκοῦν σημαίνεται συμπέρασμα καταφατικόν, διὰ τοῦ οὐκουν συμπέρασμα ἀποφατικόν π' χ. οὐκοῦν ποιητέον ταῦτα (=λοιπὸν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα) οὐκουν ποιητέον ταῦτα (=λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ πράξωμεν ταῦτα).

Ἀριθ. } Πρωτ. 8130
          } Διεκπ. 7877

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Κ. Κατεβρίνην Καθηγητήν.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12ης Ἰουλίου 1895. περὶ διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς ἐκπεδεύσεως καὶ τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1895 καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰσακτέων γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα Ἑλληνικὸν Συντακτικὸν τὸ κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον ἐγκριθέν, εἰσαχθῆ ἔν τοῖς δημοσίοις, δημοσυντηρήτοις καὶ ἰδιωτικοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις.

Ὁ Ὑπουργὸς

Α. ΜΟΜΦΕΡΡΑΤΟΣ

Στ. Μ. Παρίσης